

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΣΠΥΡΟΣ ΜΙΝΩΤΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ 104—106 ΤΕΥΧ.

Ποιήματα.— "Ωρα χαρούμενη (μετάφρ. Θ. Μακρῆ) . . . D'Annunzio
 'Ανέκδοτα ἐπιγράμματα Γερ. Μαρκοῦ Κ. Παλατιανοῦ
 Μεσημεριάτικη λειτουργία, Κούρραση, Σταμάτησ' ἡ βροχή Διονυσ. 'Αλ. Ρώμα

Μελέτες.— Στέλλιος Χρυσομάλλης Εἰρ. Α. Δεντρινουῦ
 Προσθήκη εἰς Βιβλιογραφίαν Σολωμοῦ Α. Χ. Ζώη
 Ποιητικά ταξίδια (Μαριετὸν καὶ Μπουρζέ) Σ. Μ.
 'Επαναστατικὸν κίνημα ἐν Ζακύνθῳ τῷ 1801 Α. Χ. Ζώη

Φραγκίσκος Ρώμας καὶ τὸ Προξενεῖον τῶν Τουρκομερι-
 τῶν εἰς τὴν Ζάκυνθον Κ. Καροφύλα
 'Η παλαιὰ Ζάκυνθος, Δεισιδαιμονία Στεφ. Δραγούμη

Πνευματικὴ Ζωή.— 'Η 10ετηρίς τῆς «'Ιονίου 'Ανθολογίας». — 'Η Νέα 'Εστία. —
 Οἱ Παλαιαὶ γιορτές. — Σολωμικά. — Τμητικαὶ διακρίσεις στὸν κ. Καμπού-
 ρογλου.

Βιβλιοκρισίαι.— Νέα βιβλία. — 'Εφημερίδες καὶ περιοδικά. — Περιεχόμενα
 Θ' Τόμου.

ΜΑΪΟΣ 1936
 ΕΤΟΣ 10^{ΟΝ} ΔΡΧ. 10

- Κ. Παλατιανός : Ἡ ἄμυνα τῆς Λευκάδος ἐπὶ Ἑπτανήσου Πολιτείας, ἀπὸ τὸ Ἀρχεῖον Στυλ. Βλασσοπούλου, σ. 68—76.
Διον. Παπαγιαννόπουλος : Bibliographie Ioniennne, προσθῆται καὶ διορθώ-
σεις, σ. 32.

ΙΣΤΟΡΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

- Μ. Θ. Λάσκαρις : Ὁ Πάππος τοῦ Μαβίλη, σ. 96—102. Τὸ Ἀρχεῖον
τοῦ στρατηγοῦ Μπερτιέ, σ. 137—141.

ΚΕΡΚΥΡΑΪΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

- Μ. Θ. Λάσκαρις : Κερκυραϊκαὶ μελέται ἐν τῷ εἰς μνήμην Σ. Λάμπρου
τόμῳ.—Ἡ παραχώρησις τῆς Πάργας καὶ ἡ σύγ-
χρονος ποίησις.—Μία Κερκυραϊκὴ βιβλιογρα-
φία.—Ἡ μετάφρασις τοῦ Βιργιλίου ὑπὸ τοῦ
Βουλγάρω, σ. 115—117.

ΣΟΛΩΜΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

- Ν. Α. Λευθεριώτης : Σολωμικά, σ. 85, 163—164.
Ν. Β. Τωμαδάκης : Σολωμικά ἀμφισβητούμενα, σ. 110 111, 150—151.
Παν. Γιωτόπουλος ἱ Δύο νέαι περὶ Σολωμοῦ καὶ Μαβίλη μελέται,
σ. 118—120.
Κ. Καιροφύλα : Ἀνέκδοτοι στίχοι Σολωμοῦ, σ. 136.

ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

- Μ. Ι. Βρατσάνος : Ἡ Ζάκυνθος στὰ 1864, σ. 26—29.

ΒΙΟΒΡΑΦΙΑΙ

- Παν. Γιωτόπουλος : Ἀνδρέας Μ. Ἀνδρεάδης, σ. 77—83.

ΔΙΑΦΟΡΑ

- Κ. Παλατιανός : «Ὁ Φώσκολος καὶ ὁ Eyre Crowe» σ. 145—146.
Γ. Μαρκοῦς πρὸς Μάντζαρον, σ. 31.
Σπύρος Μινώτος : Ἐνα ποιητικὸ ἔργο «Ὁ Καλὸς Ἀνδρῶπος» τοῦ Μα-
ρίνου Σιγούρου, σ. 152—161.
Ἱππ. Καραβίας : Ἡ 50τηρὶς τοῦ Βράτλα, σ. 35.
Γ. Ζώρας : Ἀνέκδοτα ποιήματα γὰρ τὴν Ἑλλάδα, σ. 30, 121.

- ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ : σ. 37, 86, 122, 161.

- ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ : σ. 38, 87, 122, 165.

- ΕΦΗΜΕΡΙΔΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ : σ. 38—40, 87—90, 125—126, 165—166.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1936

ΤΕΥΧΟΣ 104 - 106

ΕΤΟΣ ΙΟΘΝ

G. D. ANNUNZIO

ΩΡΑ ΧΑΡΟΥΜΕΝΗ

Πῶς ὁ ἥλιος ἀστράφτει!.. Στ' οὐρανοῦ τὸ γαλάζιο κρυστάλλι
Μὲ τραγούδια τρελλά, φτερουγᾶν χελιδόνια.
Κ' οἱ λευκὲς πεταλοῦδες στοῦ Θεοῦ τὰ μακρόζωα λουλούδια
Μ' ἐρωτιάριχη ὁρμη τὰ φτερά στροβυλίζουν.
Νὰ κ' ἡ θάλασσα ὠραία, γαλανή, κυματοῦσα, ἀφορισμένη!...
Θάλασσά μου, εἶσαι σὺ λευτεριᾶς ἡ πατρίδα.
Μὲς τὸ αἷμα μου νοιώθω ζωντανὴ μίαν ὁλόθεομη φλόγα
Καὶ τῆς νειότης τὸ φῶς στὴ ματιὰ λαμπυρίζει.
Νοιώθω μὲς στὴν καρδιά μου μίαν ἀτέλειωτη φλόγα καὶ γλῶσσα
Καὶ χαρὲς μυστικὲς μιᾶς καινούργιας ἐλπίδας.
Ὁ οὐρανὸς ἰριδίζει, κ' ἔχει ἀγάπες ἡ γῆ καὶ λουλούδια
Φτερουγᾶν τὰ πουλιά, στέλνει ἀχτίδες τὸ κῆμα.
Χαρώπα τὰ τραγούδια μὲ χαρὰ εὐγενικὴ προσγελοῦνε.
Καὶ τρεμοῦλα γλυκεῖα μὲ περὶ ἀπ' ἄκρη σ' ἄκρη.
Μὲ μεθάει ἀπὸ φῶτα ροδοχρώματα γύρω πλημμύρα,
Κι οἱ πλανεῦτρες ἔμπρὸς ὀπτασίες χορεύουν.
Μυρωμένο τ' ἀγέρι ἀνασαίνω τοιγύσω, κι' ἀκούω
Μιὰ φωνοῦλα δειλὴ ν' ἀντηχεῖ καὶ νὰ κραῖζει.
Ἐνα γέλιο ἡ ζωὴ μας, κ' ἡ ἀγάπη μιὰ γόνιμη ἀχτίδα.
Ὡ καλὲ, Τὴ ζωὴ νὰ χαρῆς, νὰ χαρῆς τὴν ἀγάπη!...

ΘΕΟΔ. ΜΑΚΡΗΣ

ΕΙΡΗΝΗΣ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

ΣΤΕΛΙΟΣ ΧΡΥΣΟΜΑΛΛΗΣ *

Θέλοντας νὰ δείξει στὸν Κερκυραϊκὸ λαὸ τὴν ὑπουλότητα,
τὸ καταχθόνιο καὶ τὸ ἀδιόρθωτο τῶν Ἰησουϊτῶν, δημοσιεύει τὸ
ποίημά του: «Οἱ λύκοι καὶ τὰ πρόβατα ἢ ἡ φιλία τῶν Χεσουϊτῶν».

Ἀπ' τὴν αἰώνιαν ἔχτρα βαρεμένοι,
Ἐζήτησαν τὰ πρόβατα καὶ οἱ λύκοι
Εἰρήνη ἀνάμεσά τους πλιά νὰ γένη
Κ' ὑπόγραψαν εὐθὺς καὶ τὴ συνθήκη.
Παρόμοια εἰρήνη ἔπρεπε νὰ φέρη
Καλὰ μεγάλα καὶ εἰς τὰ δυὸ τὰ μέρη.

Γιατὶ ἂν οἱ λύκοι πάντα ἀπ' τὴ μεριά τους,
Ἐνα κεφάλι ἀρπάζουν ἢ καὶ δύο
Οἱ κύριοι πιστικοὶ μὲ τὴν προβειὰ τους
Ἐφτειάναν καλὲς γοῦνες γιὰ τὸ κρῖο.
Ἐστέλναν λοιπὸν ἄρνιὰ καὶ λύκοι
Πληρεξούσιους κ' ἐστρώσαν τὴ συνθήκη.

Καὶ γιὰ νᾶναι ἡ συνθήκη ἀσφαλισμένη
Τ' ἄρνιὰ στοὺς λύκους δῶσαν τὰ σκυλλιά τους
Καὶ στ' ἄρνιὰ πάλι οἱ λύκοι ἀναγκασμένοι
Ἐδῶσαν τὰ μικρὰ λυκόπουλά τους
Κ' ἔτσι ἐγίνηκαν μεταξύ τους φίλοι
Ἄρνιὰ καὶ πιστικοί, λύκοι καὶ σκύλλοι.

Μὰ ἔπειτα ἀπὸ κάμποσο σὰν λύκοι
Τὰ λυκόπουλα ἐφτάσανε νὰ γίνουν—
Ξεσκίζουν μὲ τὰ δόντια τὴ συνθήκη
Κι' ἄρνι παχειὸ στὴ μάντρα δὲν ἀφήνουν,
Ἐνῶ οἱ γονεῖς οἱ λύκοι εὐθὺς πλακώνουν
Τὰ μαῦρα τὰ σκυλλιά καὶ τὰ σκοτώνουν.

Ἐπιμύθιο

Τοῦτο τὸ παραμῦθι μᾶς μαθαίνει
Τὸν ἐχθρὸ τὸν κακὸ νὰ πολεμάμε...
Ἡ εἰρήνη εἶναι καλὴ καὶ ζηλεμένη
Καὶ πρέπει τὸν πλησίον μας ν' ἀγαπάμε.
Μὲ τὸν ἄπιστον ὅμως ἡ φιλία
Εἶναι μὰ τὴν ἀλήθεια μιά μωρία.

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου.

Ὁ ἄπιστος ἐχθρὸς, κειὸς ποὺ δῶ πέρα
Καὶ πίστη κ' ἐθνισμὸ μᾶς πολεμάει
Εἶναι ὁ Χεσουϊτισμὸς—πανοῦκλα, λέρα—
Ποὺ ἂν δὲν τὸν φᾶμε, βέβαια θὰ μᾶς φάη...
Πῶς εἶναι βολετὸ τ' ἄρνιὰ κι' οἱ λύκοι
Μεταξύ τους νὰ κάμουνε συνθήκη;

Ὁ ἐθνισμὸς τοῦ Χρυσομάλλη, κοινὸ χαρακτηριστικὸ γνώρισμα
ὅλης τῆς Κερκυραϊκῆς σχολῆς, τὸν ἐσπρωχνε ἐναντίον ὅλων τῶν
ξένων, ποὺ μετὰ τὴν Ἑνωση ἤρθανε καὶ κατοίκησαν στὴν Ἑλλάδα
ἄλλοι μὲ σκοποὺς συμφεροντολογικοὺς, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι μὲ πολιτικὴ
ἀποστολή. Τοὺς ὠνόμαζε στὸν Κώδωνα πολὺσπορους καὶ ποιήματά
του στὴ Γαλλικὴ, Ἀγγλική, Ἰταλική καὶ Ἑλληνικὴ γλῶσσα σατύ-
ριζαν αὐτοὺς τοὺς διάφορους πράχτορες. Ἀλλὰ ἔπρεπε καὶ ὁ Κερ-
κυραϊκὸς λαὸς νὰ νοιώσῃ, πῶς καμμιάν ὠφέλεια δὲν ἔπρεπε νὰ πε-
ριμένει ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς, ποὺ μόνο μῖσος καὶ περιφρό-
νηση αἰσθάνωνταν γιὰ τοὺς Ἕλληνες, γιὰ τὴν Ἑλλάδα καὶ γιὰ κάθε
Ἑλληνικό. Γι' αὐτό, στὸ φυλλο τῆς 17ης 7)βρίου τοῦ 1872 δημοσι-
εῖται τὸ «Ἐγεργήριον ἄσμα ἐνὸς πολὺσπορου».

Δεῖχτε τὰ δόντια, δεῖχτε τα,
Πολὺσποροὶ μου φίλοι!
Ἀφρίστε καὶ χουμήσετε
Σὰν λυσσασμένοι σκύλοι
Ἀπὸν εἰς κάθε ὀρθόδοξο,
Ἰσα, μωρὲς παιδιὰ.

Δαγκαμασιές, ξεσχίστε τους,
Ρουφήχτε τους τὸ αἷμα...
Ἐμπρός, σκυλλιά, πολὺσποροι,
Ἐμπρός μὲ τ' ἄγριο βλέμμα
Μὲ τοῦ λαγοῦ τὸ πάτημα,
Μὲ λιονταριοῦ καρδιά.

Ἀπὸ φαρμάκι χύσετε
Στὸ δρόμο σας πετάμια!
Καὶ κάμετε τὸ ὀρθόδοξο
Νὰ τρέμουν σὰν καλάμια
Ὅταν τὰ δέρνει ἀλύπητα
Ὁ ἄγριος ὁ βορείας.

Καρδιά! μπροστά! καὶ ἀσφαλτα
Θὰ ἰδοῦμε αὐτὴν τὴν ὥρα.
Ὅποῦ λαλιά Μαλτέζικη
Σὲ τούτην δῶ τὴν χώρα
Θὰ πῇ, «χαρῆτε ἀδέλφια μου,
Τὶ ἐχάθηκε ἡ Ἑλλάς».

Τότες, ναί, τότες, φίλοι μου,
Ἀληθινὰ μποροῦμε
Τὸ Σύλλογο νὰ κλείσουμε

Γλυκά ν' ἀναπαυθοῦμε
Χωρὶς νὰ μᾶς ταραζοῦνε
Ὀνειράτα πικρά.

Ἀλλὰ ὡς τὰ τότες τρίζετε
Τὰ δόντια σας, ὦ φίλοι,
Ἀφρίστε καὶ χουμίσετε
Σὰν μανιασμένοι σκύλοι
Ἀπάνου εἰς κάθε ὀρθόδοξο.
Ἐμπρός, μωρὲς παιδιὰ!

Εἴπαμε, πὼς δὲ σατύριζε μόνο τὴν προπαγάνδα, ἀλλὰ καὶ τοὺς πρωτεργάτες της. Σατυρίζοντας καὶ γελοιοποιώντας τοὺς δευτέρους χτυποῦσε μὲ πλάγια ἴσως μέσα, ἀλλὰ καὶ μὲ μεγαλείτερη ἐλπίδα ἐπιτυχίας τὴν πρώτη. Ἀπ' αὐτὰ θὰ ἀναφέρουμε δύο, γιατί τὰ θεωροῦμε ὄχι μόνο σὰν τὰ πειδὸ χαρακτηριστικὰ τῆς τεχνοτροπίας τοῦ Χρυσομάλλη ποιήματα, ἀλλὰ στὸν ἴδιο καιρὸ καὶ πειδὸ πεταχιά, ἀνάλαφρα καὶ χαριτωμένα. Καὶ τὰ δύο τοῦ τὰ ἔχει ἐμπνεύσει ὁ φλάδης, ὁ Πάτερ Σαρδέλλας. Τὸ πραγματικό του τὸ ὄνομα εἶναι Σάρδης. Αὐτὸς ἦταν κανονικός, προπαγανδιστὴς καὶ φίλος τοῦ τρομεροῦ Maddalena, ποὺ Μυγδαλένια τὸν ὠνόμαζαν σὶ τὸν Κώδωνα. Εἶχε ὅμως καὶ τὸ ἐλάττωμα νὰ τοῦ ἀρέσει περισσότερο ἀπ' ὅτι θάπρεπε τὸ κρασί καὶ κάποιαν ἀδυναμία στὴ μαντὰ Ἰνκαρνασιόν, τὴν τότε διευθύντρια τοῦ σχολείου τῶν Καλογραιῶν.

Στὸ ἓνα τοῦ ποίημα μᾶς παρουσιάζει τὸν πάτερ Σαρδέλλα νὰ μιλῇ στὸ μποτάκι τοῦ κρασιοῦ.

Τώρα ποὺ ἔπεσε
Αὐτὸ τὸ κρῦο,
Ἔλα, μποτάκι μου,
Vení, fio mío,

Ἔλα καὶ δώσε μου
Χίλια φιλιὰ,
Ἔλα νὰ κάμουμε
Τὸ bocca ba.

Μ' αὐτὸ τὸ τάραμα
con sto tantin,
Ἄν ἐσὺ μοῦλεις,
Se manca elvin,

Πῶς θὰ ἡμπόρουναι
Νὰ σέ χαρῶ
Εἰς τὰ ποδάρια μου
Νὰ βασταχτῶ;

Σὺ εἶσαι ἡ θερμάστρα μου,
Il scaldaletto,
Ζωὴ κι' ἐμψύχωση
Del bel moreto,

Καὶ χωρὶς σένανε
Μ' αὐτὸ τὸ κρῦο,
Mi saria, μάτια μου,
Intirizzio

Ἄ! μοῦτζες νάχουνε
Τὸ τοῆϊ, ὁ καφές,
Οἱ κάλτσες μάλλινες
Κ' ἡ πυροστιές...

Μονάχα τ' ἄδολο,
Γλυκό, κρασί
Ρίχνει ἀγαλλίαση
εἰς τὴν ψυχὴ.

Ἐγώ, ἂν δὲν ἦπια
Καθάριστο, ἀλάτι,
Στὰ τόσα χρόνια
Ποῦχω στὴν πλάτη,

Σὲ σὲ μποτάκι μου,
Τὸ χρεωστῶ,
Al tuo bel netars
A sto bordeau.

Καὶ τώρα ποῦπιασε
Αὐτὸ τὸ κρῦο
Ἔλα μποτάκι μου,
Vení, fio mío.

Ἔλα, νὰ δώσουμε
Χίλια φιλιὰ,
Ἔλα, νὰ κάμουμε
Τὸ bocca ba.

Τὸ ἄλλο τοῦ ποίημα ἐπιγράφεται «Πρόποση τοῦ Πάτερ Σαρδέλλα διὰ τὸ Ἰωβιλαῖον τοῦ Πάπα» (Φύλλο τοῦ Κώδωνα 16ης Ἰουνίου 1872).

Παλληκάρια μου, ἄς ἀφρίση
Στὰ ποτήρια τὸ κρασί·
Ὁ καθέννας μας ἄς σβύση
Ἐνα ὀλάκαιρο βουτσί.
Γιὰ τὸν Πάπα μας τὸν Πάπα,
Ἄς γενοῦμε τώρα σκνίπα.

Ἄς τὸ τσοῦξουμε, ἄς χαροῦμε,
Γιὰ τοῦ Πάπα τὴ γιορτή.
Καὶ τρογοῦδι ἐδῶ ἄς εἰποῦμε,
Ποῦ ὡς στὴ Ρώμη ν' ἀκουστῇ,
Γιὰ τὸν Πάπα μας τὸν Πάπα,
Ἄς γενοῦμε σκνίπα τάπα.

Σὺ, ποὺ πάντα σου τὸ πίνεις,
Μυγδαλένια στὰ κρυφά,
Πρέπει σήμερα νὰ γίνης
Ὡς καὶ σὺ στὰ φανερά,
Σκνίπα, τάπα, τάπα σκνίπα
Γιὰ τὸν Πάπα μας τὸν Πάπα.

Καὶ σὺ, ἀγάπη μου, ἐσὺ θεία,
Σὺ, καλὴ μου Ἰνκαρνασιόν,
Κάμε τώρα μιὰ θυοία
Εἰς τοῦ Βάκχου τὸν βωμόν
Γεῖνου σκνίπα, γείνου τάπα,
Γιὰ τὸν Πάπα μας τὸν Πάπα

Οὐφ! τί κάψα ἀκούω μεγάλῃ
Τὸ κρασάκι εἶναι θολό,
Μοῦ γυρίζει... τὸ κεφάλι...
Καὶ δὲ βλέπω... ὀμπρός... πλιό...
Εἶμαι Πάπας... Τάπας... Πάπας...
Ζήτω ὁ Πάπας... Ζήτω ὁ σκνίπας.

Πορτοκάλια μου! ἄς ἀφρίση
Σταῖς κου... κοῦπες τὸ κρασί.
Κα... καθέννας μας... ἄς σβύση
Γι... γιομάτο ἓνα βουτσί.
Γιὰ τὸν Πάπα μας τὸν Πάπα,
Ποῦναι σκνίπα... ποῦναι τάπα.

Ἡ πολεμικὴ του δὲν περιορίζονταν σὲ ποιήματα σατυρικά, ἀλλὰ καὶ σὲ κύρια ἄρθρα στὸν Κώδωνα, σὲ διαλόγους σατυρικούς, αἰνίγ-

κάτι θὰ σᾶς δωτήσω : Γνωρίζω ὅτι ἐσεῖς μαζὺ μὲ τὸ Ρεγάλδην ἐγράψατε ἓνα μελόδραμα Arbace di Romprei, καὶ βέβαια τὸν ἐγνωρίσατε καὶ κάτι θὰ γνωρίζετε γιὰ τὴν ζωὴν τοῦ στὴν Κέρκυρα, γιὰ τὴν φιλίαν τοῦ μὲ τὸ Σολωμὸ καὶ τὸ Θωμαζαῖο ἢ γιὰ τὶς σχέσεις τοῦ μὲ ἄλλους πρόσφυγες Ἰταλοῦς.

Ὑποθέτω πὼς ἡ καλωσύνη σας δὲν θὰ θελήσῃ νὰ θυμώσῃ μὲ τὰς ἐρωτήσεις μου αὐτάς.

Μοῦ ἐγράψατε ὅτι κάποια ἐπιστολαὶ τοῦ Σολωμοῦ πρὸς τὸν πατέρα σας, ὅταν ἦτο δικαστὴς στὴν Κεφαλονιά, εὐρίσκονται εἰς κάποια λέσχη τῆς Ζακύνθου, σᾶς πληροφορῶ ὅτι δὲν σώζονται ἐδῶ, μήπως πουθενὰ ἄλλου ὑπάρχουν; Ὅταν πρὸ τινων χρόνων εὐρισκόμουν εἰς τὴν Κέρκυραν ἤθελα νὰ σᾶς ἐπισκεφθῶ, ἀλλὰ ἐμένατε στὴν ἐξοχὴν, ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶχα κοντά μου τὰ χαρτιά μου ἐγραψα ἐπίτηδες ἓνα ποίημα γιὰ νὰ σᾶς τὸ διαβάσω. Ἐτυπώθηκε στὸ ἐφετεινὸ Ἡμερολόγιον τοῦ Σκόκου καὶ ἔχει τίτλον «Μιλεῖ ἓνας ποιητής». Τὸ εἶδατε; Δεχθῆτε τὴν ἐκφρασίν τῆς ἐκτιμῆσεως καὶ τοῦ σεβασμοῦ μου.

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ ΓΕΡΑΣΙΜΟΥ ΜΑΡΚΟΡΑ

1

Νὰ μὲ γνωρίσης θέλησες, γιὰ τὸ θλιμμένο στίχο,
Ποῦ ἐχύθη ἀπὸ τὰ σπλάχνα μου στὰ φύλλα τῆς καρδιάς σου.
Μὲ πόθο τώρα τῆς χαρᾶς νᾶβρω ζητάω τὸν ἦχο
Θωρῶντας τὴν ἀτίμητη παρθενικὴ ὁμορφιά σου.
Δόσε μου γλήγορα, Ξανθὴ, δόσε μου αἰτία νὰ κάμω
Ἐνα τραγοῦδι δολόχαρο γιὰ εὐτυχισμένο γάμο.

2

Ξένη καλέ, ποὺ ἐρχόσουν ζητώντας ἐδῶ πέρα
Γιὰ τὰ βλαμμένα στήθια σου καλύτερον ἄερα,
Πολὺ δὲν εἶναι ποῦτ' ἔχω νὰ ἰδῶ σ' ἐσὲ μὲ μίαν
Τὰ ροδαλὰ καὶ ἀνέλπιστα σημάδια τῆς υγείας.
Ἄχ! ἴσως θέλησε ἡ ζωὴ πρὶν ἄκαιρα σ' ἀφήσῃ
Τ' ὥραϊο χλωμό σου πρόσωπο μὲ ἀγάπην νὰ φιλήσῃ.

3

Οὐράνιο φῶς ἐγύρευα ποθώντας νὰ ἡμπορέσω
Μὲ τοῦτο τ' ἀφιέρωμα λαμπρὰ νὰ σ' ἐπαινέσω,
Καὶ μοῦπε ὁ Φοῖβος, πῶς βλεπε τὰ βάθη τῆς καρδιάς σου
Ἐδῶ, γιὰ μόνον ἔπαινο, νὰ γράψω τ' ὄνομά σου.

12 Ἰανουαρίου 1936

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΜΑΡΚΟΡΑΣ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

1

ΜΕΣΗΜΕΡΙΑΤΙΚΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ

Ἀνάσκελα πάνω στὴ Γῆ, μέσα στὸ μεσημέρι
Στ' ἄγρια χορτάρια οἴχτηκα. Ἀτέλειωτη στιγμή!
Οἱ πεταλοῦδες γύρωθε φτερούγιζαν στ' ἄγεραι
Καὶ μπρὸς ἀπὸ τὰ μάτια μου σιγότερεμαν ἄντροι.
Καίγονταν τ' ἀγριολούλουδα, οἱ σκίνοι, τὸ θυμάραι
Καὶ μυρουδιὲς σὰν προσευχὲς ξεχύνανε τὰ φύλλα,
Τὴν πλάσῃ ὅλη μιὰ φωτιά τὴν εἶχε συνεπάρει
Κι' ὁλόγυρα ρηγάδευε θέρμης ἀνατριχίλα.
Λιβάνισμα σ' ἀστέρειο καὶ φλογερὸ πατέρα
Ἀπὸ τὸ χῶμα ξέφευγε σὰ μιὰν ἀναπνογὴ
Κι' ἴσως ὅσα νὰ σκόντανε δὲν τρέμαν ἀπ' ἄγεραι
Μ' ἀφ' τὶς χρυσὲς ὁπούβγαζε καφτὲς πνοὲς ἡ Γῆ!
Κ' ἔτσι τ' ἀπομεσήμερο σὰ βράζαν ἡ βραγιὲς
Καὶ τ' ἄγεράκι τράβαγε στὰ ὕψη τοὺς καπνοὺς,
Οἱ σκέψες μου μπλεχτήκανε μὲ κάτι μυρουδιὲς
Κι' ἡ θύμησή σου θυμιατὸ πῆγε στοὺς οὐρανοὺς!

2

ΚΟΥΡΑΣΗ

Μαλάκωσε τ' ἀτσάλι
Θὰ ξεκινήσω πάλι
σκάβοντας τόσα χρόνια
θλιμμένος στρατοκόπος
Πετρόσπαρτα στρατόνια
—Πόσος χαμένος κόπος
σπίθες δὲ βγάζει πλιά.
για λιγοστὰ φιλιὰ!...

3

ΣΤΑΜΑΤΗΣ' Η ΒΡΟΧΗ!...

Νεροποντιὲς στοῦ ἔλαιου τῆς γκρίζας σκόνες
δρομὸν καθρέφτινους τραβοῦν οἱ στάλες.
Κι' ἀργονυλόντας στὸ γιὰ πιαίνουν εἰκόνας
ποὺ σβύνουν ἑσφονο σμίγοντας τὶς ἄλλες.

Κι' ἔτσι στοχαστικὰ μέσ' σὺς σταλαγματιὲς
τὰ μάτια ξαναβλέπουν δίχως πάθος
Παλῆς ἀγάπες τοὺς πρωτοῦ χυθοῦν μαβιὲς
Καὶ λυώσουνε στὸ μολυβένιο βάθος.

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Α. ΡΩΜΑΣ

ΠΡΟΣΘΗΚΗ ΕΙΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑΝ ΣΟΛΩΜΟΥ

Εἰς τὴν «*Βιβλιογραφίαν Διονυσίου Σολωμοῦ*» (1825—1933), τὴν δημοσιευθεῖσαν εἰς Χανιά τῷ 1934, προλογιζόμενοι οἱ συγγραφεῖς Σόλων Π. Βογιατζάκης καὶ Νικόλαος Β. Τωμαδάκης γράφουν, ὅτι γιὰ νὰ μελετηθῇ τὸ Σολωμικὸ ἔργο συστηματικὰ καὶ νὰ ἐκδοθῇ, μᾶς χρειάζεται βιβλιογραφία λεπτομεροῦς καὶ ὅτι γι' αὐτὸ προσπαθήσανε νὰ δώσουν σχετικῶς μὲ τὴν *Βιβλιογραφία* τοὺς μίαν ἀρτία ἐργασία καὶ γιὰ τοὺς μελετητὰς τοῦ Σολωμοῦ καὶ γιὰ τὸν ἀναμενόμενο ἐκδόστη του.

Καὶ διὰ τὸν καταρτισμὸν τῆς αὐτῆς Βιβλιογραφίας ἀναγράφουν τὰς βιβλιογραφίας, βιβλιογραφικὰ σημειώματα, περιοδικὰ, ἡμερολόγια καὶ ἐν γένει βιβλιογραφικὰς ἐργασίας, τὰ ὅποια ὅλα ἔλαβον ὑπ' ὄψιν καὶ ἐχρησιμοποίησαν.

Ἀλλὰ μία τοιαύτη ἐργασία, ὅσον ἐπιμελὴς καὶ ἂν εἴναι, παρουνισιάζει πάντοτε κενὰ καὶ τοῦτο καλῶς γνωρίζοντες οἱ ἀνωτέρω συγγραφεῖς προσθέτουν, ὅτι θάναί βέβαια καὶ ἄλλοι τυπωμένα ἄρθρα σχετικὰ μὲ τὸν Σολωμό, τὰ ὅποια δὲν θὰ εἶδαν, προκειμένου νὰ ἐρευνήσουν βιβλιογραφίας 110 χρόνων, ἱκανοποιημένοι ὅμως εἰς τὴν ἐργασίαν των, ἣ ὅποια φέρει εἰς φῶς πλῆθος ἀγνώστων.

Ἐπιθυμῶν νὰ ὑποβοηθήσω τὰς ἐρεῦνας διὰ μίαν νέαν βιβλιογραφίαν τῶν ἐκδόσεων τοῦ Σολωμοῦ, παρέχω, κατὰ χρονολογικὴν, ὅσῳ τὸ δυνατόν, κατάταξιν, καὶ τὰ κατωτέρω βιβλιογραφικὰ σημειώματα, τὰ ὅποια οὔτε εἰς τὴν Βιβλιογραφίαν τῶν ὡς ἄνω, κ. κ. Βογιατζάκη καὶ Τωμαδάκη, οὔτε καὶ εἰς τὴν «*Συμβολὴν εἰς τὴν Σολωμικὴν Βιβλιογραφίαν*» τοῦ κ. Γ. Βαλέτα (Γ. Βαγιονάκη. «Γεν. Ἑλλην. Βιβλιογραφία» Τόμ. Β'. τεύχ. 8—9) ἀπαντοῦν, ἐπιφυλασσόμενος νὰ προσθέσω καὶ ὅσα ἄλλα ἀκόμη, καὶ δὲν εἶναι ὀλίγα θὰ ἐπιπτον ὑπὸ τὴν ἀντίληψίν μου.

* *

- 1—1843 Ἰουνίου 15. «*Ὁ Κόμης Σολωμός*», ὑπὸ Δρος Ἀγγέλου Ζήζου, εἰς τὸ περιοδικὸν Ζακύνθου «*Σπινθὴρ*» (ἔτ. Α' ἀρ. 18).
- 2—1857 Φεβρ. 1. «*Ἡ φαρμακωμένη τοῦ Σολωμοῦ*» εἰς τὸ περ. «*Πανδώρα*» (φυλλ. 165—σελ. 503. Ἐστάλη ὑπὸ φίλου τοῦ Σολωμοῦ ἐκ Κερκύρας).
- 3—1857 Φεβρ. 10 «*Εἰς τὴν κηδεῖαν Διονυσίου τοῦ Σολωμοῦ*». Προσφώνησις Γεωργ. Μαρκοῦ, ἐν Κερκύρᾳ.
- 4—1857 Μαρτ. 1. «*Νεκρολογία τοῦ ἐνδόξου ποιητοῦ τῆς Νέας Ἑλλάδος Κόμ. Ἰππ. Διονυσίου Σολωμοῦ*» ὑπὸ Ψ. Χ. εἰς τὴν ἐφημ. Ζακύνθου «*Φιλολογικὴ ἐφημερὶς τῆς νεολαίας*» (τεύχ. Α').
- 5)—1857 Ἰούνιος «*Νεκρολογία Σολωμοῦ*» ὑπὸ Π. Πανᾶ (αὐτόθι, τεύχ. Δ').
- 6—1858 Ὀκτ. 25. «*Ἀνέκδοτον Σολωμοῦ*» εἰς θάνατον τοκογλύφου εἰς ἐφημ. Κερκύρας «*Ἐωσφόρος*» (ἀριθ. 1).

- 7—1864 Σεβριος «*Σολωμός καὶ Δώρα Ἰστριάς*» ὑπὸ Γ.Δ.Κ. εἰς περ. Ζακύνθου «*Καλλιόπη*» (Τόμ. Α'. φυλλ. 2, 3).
- 8—1866 «*Ἡ ἀνέγερσις τοῦ μνημεῖου...Σολωμοῦ*» ὑπὸ Ἀνδρ. Π. Βλαχοχρήστου, εἰς ἐφημ. Ζακ. «*Φωνὴ τοῦ Ἑλλήνου*».
- 9—1886 «*Πρὸς τὸν Σολωμόν*» ποίημα ὑπὸ Κ. Παλαμᾶ, εἰς ἡμερ. «*Ποικίλη Στοά*» (ἔτους 1886).
- 10—1895 «*Ἡ ἑκατονταετηρὶς τοῦ Δ. Σολωμοῦ*» εἰς ἐφημ. Ζακ. «*Ἐλπίς*» (ἀριθ. 1293).
- 11—1896 «*Ἐπὶ τῇ ἑκατ(ρί)δι τοῦ Σολωμοῦ*» ὑπὸ Γ. Μάνεση εἰς ἐφημ. Ἀθηνῶν «*Ἀνατολὴ*» (ἀρ. 12).
- 12—1896 «*Περὶ τῶν ἑορτῶν Σολωμοῦ*» ὑπὸ Α. Χ. Ζώη (αὐτόθι).
- 13—1897 «*Ἐπὶ τῇ ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Δ. Σολωμοῦ ἑκατ(ρί)δι*» εἰς περ. Ζακ. «*Ἠὼς*» (ἀρ. 5).
- 14—1898 «*Στὸ Σολωμό*» ὑπὸ Κ. Καιροφύλα. (αὐτόθι).
- 15—1898 «*Αἱ ἑσρταὶ ἐπὶ τῇ ἑκατονταετηρὶδι τοῦ ἔθν. ποιητοῦ Δ. Σολωμοῦ*» ὑπὸ ἰδίου, εἰς ἐφημ. Ἀθηνῶν «*Ἐστία*».
- 16—1898 «*Αἱ ἑορταὶ τοῦ Σολωμοῦ*» ὑπὸ ἰδίου εἰς ἐφημ. Ζακ. «*Ἐλπίς*» (ἀρ. 1155).
- 17—1898 «*Ὁ Σολωμός ὡς ποιητὴς*» ὑπὸ Α. Τρικάδου (αὐτόθι, ἀρ. 1168).
- 18—1898 «*Κρίσεις περὶ Σολωμοῦ*» ὑπὸ Μ. Μαρτζώκη, εἰς περ. Ζακ. «*Ἠὼς*» (ἀρ. 5).
- 19—1898 «*Σολωμοῦ*» ὑπὸ Α. Χ. Ζώη, εἰς «*Λεξικόν...Ζακύνθου*». Ἐν Ζακύνθῳ, 1898—σελ. 1027, ὅπου καὶ σύντομος βιβλιογραφία).
- 20—1898 «*Κρίσεις περὶ Σολωμοῦ*» ὑπὸ Νικ. Μινώτου, εἰς περ. Ζακ. «*Ἠὼς*» (ἀρ. 5).
- 21—1898 «*Διονύσιος ὁ Σολωμός*» ὑπὸ ἀρχιεπισκ. Ζακ. Δ. Πλαῖσα. (αὐτόθι).
- 22—1898 «*Εἰς τὸν Δ. Σολωμόν*» ὑπὸ Ναθ. Ἰ. Δομενεγίνη (αὐτόθι).
- 23—1898 «*Ἀνέκδοτα Σολωμοῦ*» ὑπὸ Ν. Μινώτου, εἰς περ. Ζακ. «*Αἱ Μοῦσαι*», (ἔτ. ΣΤ'. σελ. 809).
- 24—1900 «*Ἐκατ(ρί)ς Σολωμοῦ*» ὑπὸ Ἀ. Ἀ. Ἀβούρη, εἰς ἐφημ. Ζακ. «*Τέπος*», (ἀρ. 52).
- 25—1900 «*Ἡ ἑκατ(ρί)ς τοῦ Σολωμοῦ*» ὑπὸ Ν. Ἰ. Αεονταρίτου, εἰς ἐφημ. Ζακ. «*Ἐλεγχος*», (ἀρ. 7).
- 26—1901 «*Διον. Σολωμός*» (μτφρ.) εἰς ἐφημ. Ζακ. «*Σολωμός*» (ἀριθ. 1, 2).
- 27—1901 «*Ἐπὶ τῇ ἑκατ(ρί)δι τοῦ Ἑθνικοῦ Ποιητοῦ*» ὑπὸ Π. Δ. Ἀβούρη) εἰς ἐφημ. Πατρῶν «*Σημαία*».
- 28—1902 «*Προσφώνησις κατὰ τὰ ἀποκαλυπτῆρια Σολωμοῦ*, εἰς ἐφημ. Ζακ. «*Ἐλπίς*» (ἀρ. 1390).
- 29—1902 «*Ἑορτασμός ἑκατ(ρί)δος*» εἰς περ. Ζακ. «*Αἱ Μοῦσαι*», (φύλλ. 221).
- 30—1902 «*Εἰς τὸν θάνατον Σολωμοῦ*», ὑπὸ Στ. Μαρτζώκη (αὐτόθι, φύλλ. 225).
- 31—1902 «*Σολωμός*» ὑπὸ Ἰωνος, εἰς ἐφημ. Ἀθηνῶν «*Ἐμπρὸς*» (31 Μαΐου).
- 32—1902 «*Στὸν Ποιητὴ*» ὑπὸ Πολ. Δημητρακοπούλου (ποίημα αὐτόθι).
- 33—1902 «*Ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν Ζακύνθον*», ὑπὸ Κ. Λυγέρη, εἰς Ἀθην. ἐφημερίδα.
- 34—1904 «*Στὸ Σολωμό*» ὑπὸ Σωτ. Σκίπη, εἰς περ. Ζακ. «*Αἱ Μοῦσαι*» (φύλλ. 275).
- 35.—1904 «*Ἀνέκδοτοι ἰταλικά μεταφράσεις ποιημάτων τοῦ Σολωμοῦ*» ὑπὸ Μαρίνου Σιγούρου, εἰς περ. Ἀθηνῶν «*Φυλλίς*» (ἀρ. 10).

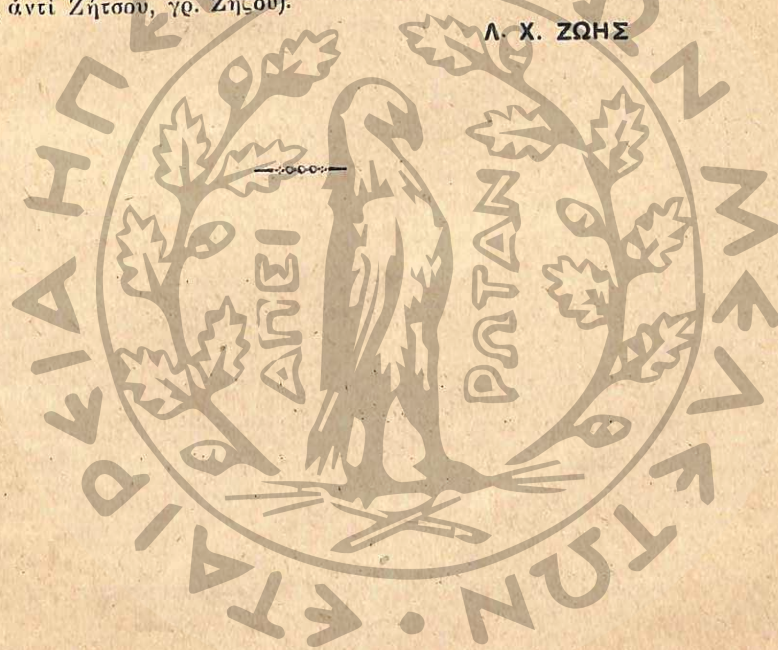
- 36—1908 «Σολωμός και Βαλαωρίτης» ὑπὸ Θ. εἰς ἐφημ. Κερκύρας, «Ἐφημερίς τῶν Εἰδήσεων» (ἀρ. 952).
- 37—1908 «Σολωμός και Βαλαωρίτης», ὑπὸ Κ. Παλαμᾶ (αὐτόθι, ἀρ. 958).
- 38—1908 «Σολωμός και Βαλαωρίτης», ὑπὸ Θ. Μ. (αὐτόθι).
- 39—1910 «Προσευχή στὸ Σολωμό» ὑπὸ Κ. Πασαγιάννη, εἰς περ. Ζακ. «Αἱ Μοῦσαι» (φύλλ. 416).
- 40—1918 «Μνημόσυνον Σολωμοῦ», ὑπὸ ἀνωνύμου, εἰς περ. Ζακ. «Αἱ Μοῦσαι» (φύλλ. 620).
- 41—1914 «Ἐπιστολὴ περὶ Σολωμοῦ» ὑπὸ Δ. Τριζάρδου, εἰς ἐφ. Ζακ. «Νέον Φῶς» (ἀρ. 6).
- 42—1921 «Τὰ ἰταλικά ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ» ὑπὸ Κριτικοῦ, εἰς ἐφημ. Ἀθηνῶν «Ἐλεύθερος Τύπος» (ἀρ. 1479).
- 43—1921 «Ὁ ἄγνωστος Σολωμός» ὑπὸ Κ. Καιροφύλα, εἰς περ. Ἀθηνῶν «Κυριακὴ» (20 Φεβρ.).
- 44—1923 «Ἐπὶ τῇ ἑκατῷ τοῦ ὕμνου εἰς τὴν Ἐλευθερίαν. Ἡ γλῶσσα τοῦ Σολωμοῦ» ὑπὸ Σ. Α. Βλαντῆ, εἰς περ. Ζακ. «Ἑπτανησιακὴ Ἐπιθεώρησις» (ἔτ. Β'. φύλλ. Α').
- 45—1923 «Ἐκατὶς τοῦ ὕμνου εἰς τὴν Ἐλευθερίαν. Ὁ Σολωμός καὶ ὁ Μάντζαρως». (αὐτόθι, φύλλ. Α'. Β'. Γ'. Δ').
- 46—1924 «Ὁ Σολωμός», ὑπὸ Κλ. Παράσχου, εἰς ἐφ. Ἀθηνῶν «Ἐλεύθερον Βῆμα» (ἀρ. 750).
- 47—1925 «Στὸ Σολωμό», ὑπὸ Α. Βιαγκίνη, εἰς ἐφημ. Ζακ. «Ἡὼς» (ἔτ. Α'.. ἀρ. 4).
- 48—1925 (Σ)βρ. 9) «Σολωμικαὶ ἀναμνήσεις εἰς τὴν Ζάκυνθον» ὑπὸ Κ. Καιροφύλα, εἰς ἐφ. Ἀθηνῶν «Ἐστία».
- 49—1926 «Ἀνέκδοτος Σολωμός», ὑπὸ Κ. Καιροφύλα.
- 50—1926 Ν)βρ. 20 «Τὰ χειρόγραφα τοῦ Σολωμοῦ εἰς τὴν Μασσωνίαν Ζακύνθου» ὑπὸ ἰδίου, (αὐτόθι).
- 51—1926 «Ὁ Σολωμός χριστιανός» ὑπὸ ἰδίου, (αὐτόθι).
- 52—1926 «Πῶς ἔγραψεν ὁ Σολωμός», ὑπὸ ΓΔΚ εἰς ἐφ. Ἀθηνῶν «Πρωΐα».
- 53—1927 «Σολωμός καὶ Ροῖδης», ὑπὸ Κ. Καιροφύλα, εἰς ἐφ. Ἀθηνῶν «Ἐστία» (3 Φεβρ.).
- 54—1927 Φεβρ. 2. «Τὰ ἐρημητήρια τοῦ Σολωμοῦ» ὑπὸ ἰδίου (αὐτόθι).
- 55—1927 «Ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ ζήτημα τοῦ Σολωμοῦ», ὑπὸ Δ. Σ. Πελεκάση εἰς ἐφημ. Ἀθηνῶν «Ἐλεύθερος Τύπος» (13 Φεβρ.).
- 56—1927 «Μία ἐξήγησις διὰ μίαν παρεξήγησιν», ὑπὸ Κ. Καιροφύλα, εἰς ἐφ. Ἀθηνῶν «Ἐλεύθερος Λόγος» (30 Μαρτίου).
- 57—1927 «Σολωμοῦ ἀνέκδοτα ἔργα» ὑπὸ μ. ρ. εἰς ἐφ. Ἀθηνῶν «Ἐλεύθερον Βῆμα».
- 58—1928 Ἰουν. 25 «Προφητεῖαι μετὰ Χριστὸν περὶ Σολωμοῦ» ὑπὸ Κ. Καιροφύλα εἰς ἐφημ. Ἀθηνῶν «Ἐστία».
- 59—1931 Μαΐου 14 «Ὁ Δ. Σολωμός ὡς ἄνθρωπος» ὑπὸ ἰδίου εἰς περ. Ἀθηνῶν «Μπουκέτο» (Τόμ. Η'—σελ. 489).
- 60—1931 Ἰουλ. 12 «Ὁ στοιχειωμένος πύργος τοῦ Σολωμοῦ», ὑπὸ ἰδίου εἰς ἐφημ. Ἀθηνῶν «Ἀθηναϊκὰ Νέα».
- 61—1932 «Ἐτυμολογία τοῦ Σολωμοῦ», ὑπὸ Περσαστικᾶ, εἰς ἐφημ. Ζακύνθου «Ἐπτάνησος» (ἀρ. 336).
- 62—1933 Ἀπριλίου 2 «Ὁ Ρεγκάλδι καὶ ὁ Σολωμός» ὑπὸ Κ. Καιροφύλα, εἰς περ. Ἀθηνῶν «Μπουκέτο» (Τόμ. Ι'. σ. 445).

- 63—1935 Μαΐου 25 «Ὁ Σολωμός ἦτο ὕγιης τὸν νοῦν» ὑπὸ ἰδίου, εἰς περ. Ἀθηνῶν «Νεοελλ. Γράμματα».
- 64—1935 Ν)βριος «Σολωμικὰ σημειώματα» (Ἀνέκδοτοι στίχοι τοῦ Σολωμοῦ) ὑπὸ ἰδίου, εἰς περ. Ζακ. «Ίόνιος Ἀνθολογία».
- 65—1935 Σ)βρ. 12 «Σολωμός καὶ Θωμαζαῖος», ὑπὸ ἰδίου εἰς περ. Ἀθηνῶν «Νεοελλ. Γράμματα».

Ἐπίσης ἐδημοσιεύθησαν καὶ τὰ ἀκόλουθα περὶ Σολωμοῦ, τῶν ὁποίων δὲν ἔχω προχείρους τὰς χρονολογίας.

- 66—Cusani «La Dalmazia ecc» δημοσιεύει μετάφρασιν ἰταλικὴν τῆς Φαρμακομένης καὶ τῶν ἐξ πρώτων τετραστίχων τοῦ Ὑμνου.
- 67—Eug de Villeneuve εἰς τὸ ἔργον του «Journal fait en Grèce...» 1825 et 1826. Bruxelles 1827. Δημοσιεύει γαλλιστὶ 16 τετράστιχα τοῦ Ὑμνου εἰς πεζὴν μετάφρασιν.
- 68—«Στὸν ἀνδριάντα τοῦ Σολωμοῦ», ὑπὸ ἀνωνύμου.
- 69—«Γύρω σ' ἓνα νέο βιβλίον», ὑπὸ Ἀ. Ἰ. Ζώντου.
- 70—«Ἐπιφανεῖς Ἑπτανήσιοι», ὑπὸ Παν. Χιώτου, εἰς περ. Ζακύνθου «Αἱ Μοῦσαι», (τεῦχ. 485-488).
- 71—«Τ' ἀνέκδοτα τοῦ Σολωμοῦ», ὑπὸ Β. Βεκιαρέλη, εἰς ἐφ. Ἀθηνῶν «Ἐλεύθερος Τύπος».
- 72—«Εὐλαβεῖς καὶ ἀδικαιολόγητοι φόβοι», ὑπὸ Π. Νιρβάνα, εἰς ἐφημ. Ἀθηνῶν «Ἐστία» (ἀρ. 11682).
- 73—«Τὸ ὄνομα τοῦ Σολωμοῦ», ὑπὸ Κ. Καιροφύλα (αὐτόθι, ἀρ. 11714).
- 74—«Διονύσιος Σολωμός», ὑπὸ Σ. Σκίπη (αὐτόθι).
- 75—Ὁ ἐκ Κερκύρας Ν. Καραγιάννης ἐξέδωκεν ἀγγελίαν τὸ 1877 περὶ ἐκδόσεως τῶν ἑλλήν. ποιημάτων τοῦ Σολωμοῦ, εἰς ἐφημ. Ζακύνθου «Ἐλπίς» (ἀρ. 85). Ἄγνωστον, ἂν ἐξεδόθησαν.
- 76—«Περὶ μεταφράσεως τοῦ Ὑμνου εἰς τὴν ἀγγλικήν», ὑπὸ Γ. Βαλέτα εἰς περ. Ἀθηνῶν «Νέα Ἐστία», (τεῦχ. 221). (Διορθωτέα εἰς Βιβλιογραφίαν Βογ. καὶ Τομ. Εἰς σελ. 40, οἱ Λόγοι 310 καὶ 311 μετὰ ἐξωφύλλων. Εἰς σελ. 41, ἀντὶ Ζήτσου, γρ. Ζήσου).

Λ. Χ. ΖΩΗΣ

ΠΟΙΗΤΙΚΑ ΤΑΞΙΔΙΑ

Κατὰ τὸ ἔτος 1887 δύο Γάλλοι λόγιοι ὁ Παῦλος Μπουρζέ καὶ ὁ Παῦλος Μαριετὸν ἐταξίδευσαν εἰς τὴν Ἑλλάδα. Ὁ τελευταῖος ἐπισκέφθη, τὰς Ἰονίους Νήσους, τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς Ἀθήνας.

Ἀπὸ τὸ ποιητικὸ αὐτὸ ταξίδι ἡ Γαλλικὴ φιλολογία ἐπλουτίσθη μὲ ὀλίγα ὠραῖα ποιήματα.

Ὁ Παῦλος Μπουρζέ ἔγραψε ποιητικὴν ἀνάμνησιν ἀπὸ τὴν ἐπίσκεψίν του εἰς τὴν Σπάρτην, πού πεζῇν μετάφρασίν του ἐδημοσίευσεν εἰς τὸ Σπαρτιατικὸν Ἡμερολόγιον τοῦ ἔτους 1904 ὁ Μαρίνος Σιγούρος. Ἐπίσης ἔγραψεν ὁ Μπουρζέ ὠραῖαν ἔμμετρον περιγραφὴν τῆς νήσου Ζακύνθου, τὴν ὁποίαν ἀναδημοσίευσamen εἰς τὸ Φωσκολιανὸν Λεύκωμα.

Ὁ Παῦλος Μαριετὸν ἐδημοσίευσεν ἓν ἔτος μετὰ τὴν περιήγησιν εἰς τὸν Παρισινὸν ἐκδοτικὸν οἶκον Lemerre ὁλόκληρον τόμον ποιημάτων μὲ τὸν τίτλον Hellas. Τοῦ βιβλίου τούτου ἀντίτυπον ἐκ τῆς δωρεᾶς τοῦ Ἀ. Ἀνδρεάδου εὐρίσκεται εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τοῦ Παρνασσοῦ, ἀποσταλὲν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ τότε πρὸς τὸν Ἐμμ. Ροῖδην, μὲ τιμητικὴν καὶ ἐγκάρδιον ἀφιέρωσιν.

Μεταφράζομεν τὴν πρὸς τὸν Παῦλον Μπουρζέ ἀφιερωτικὸν πρόλογον.

«Ἴδου ἓνα χρόνον περίπου, ἀγαπητέ μου φίλε, πού μὲ παρεσύρατε μαζί σας εἰς τὰς Ἰονίους νήσους. Ἡ ἀλλαγὴ ἦταν ἀπότομος καὶ χαριτωμένη, ἀπὸ τὸ Παρίσι εἰς τὴν χώραν τῶν Φαιάκων, πού ὑμνεῖ ἡ Ὀδύσσεια. Ἐπεράσαμε εἰς τὴν Κέρκυραν ἀρκετὰς ἑβδομάδες εὐχάριστες, εἰς τὸ ὠραιότατο τοπίον καὶ μὲ τὴν συντροφίαν ἐξόχων φίλων καὶ ὑπερπάντα ἄλλον τοῦ σεβαστοῦ καὶ καλοῦ κυρίου Ζαμπέλη, μὲ τὴν εὐρείαν διάνοιαν καὶ μὲ χαρακτῆρα Ἀγγλικὸν καὶ δύναμαι νὰ εἶπω, παρόμοιον μὲ τὸν χαρακτῆρα τοῦ Πλουτάρχου· τὸν ὁποῖον σεῖς εὐρίσκατε τόσον σύμφωνον μὲ τὰ βρετανικὰ ἰδανικά:

»Ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὴν μαγείαν αὐτὴν. Ἐσεῖς ἐκλήθητε εἰς τὴν Ἰταλίαν καὶ ἐγὼ ἐξηκολούθησα μόνος τὸν δρόμον πρὸς τὰς Ἀθήνας. Ἐκεῖ ἔζησα ἀκόμη ἓνα μῆνα ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῆς εὐγενεστερᾶς ἱστορίας καὶ μεταξὺ λεπτῶν ἐρασιτεχνῶν κοσμοπολιτικῆς ζωῆς, ἐπειδὴ τέτοιοι εἶναι οἱ σύγχρονοι Ἕλληνες.

»Ἐφρόντισα νὰ σημειώσω εἰς στίχους καὶ εἰς πεζὸν τὰς ταξιδιωτικὰς ἐντυπώσεις μου. Κατὰ τὴν συμβουλὴν σας δημοσιεύω τοὺς στίχους.

»Χωρὶς σᾶς, ἀγαπητέ μου φίλε, δὲν θὰ ἐγνώριζα τὴν Ἑλλάδα, τὴν τέχνην της, τὴν ὁποίαν κανεὶς ποτὲ δὲν ἔφθασε, τὴν φύσιν της ἡδύποια ὁμοιάζει μὲ μίαν ὑπέροχον Προβηγίαν, καὶ τὸν πατριωτισμόν της, τὸν ζωηρότερον καὶ ἀρχαιότερον τοῦ κόσμου.....»

* * *

Ὁλόκληρος σειρὰ ποιημάτων εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὴν Κέρ-

κυραν μὲ χρονολογίαν Δεκέμβριος 1887. Ἀναδημοσιεύομεν κατωτέρω τὴν ὠραῖαν περιγραφὴν τῆς Μπενίτσας:

Benitza de Corfou, dans son bois d' orangers,
offrait un vert asile à nos pas étrangers
Un rempart dégradé, du plus vieux temps de l'île,
nous séparait du flot qui déferlait tranquille.
Vers la source prochaine, une vierge aux bras blancs
suivait sur la mer bleue un vol de goélands,
et tandis qu'à son front levant sa cruche pleine,
Nausicaa riait en quittant la fontaine,
une vieille, semblable aux sibylles d' Endor,
son fuseau sous le bras cuellait des pommes d' or
Hélas! la vie est courte, et cette heure trop brève,
comme tombait le soir nous a remplis de rêve.
Ne la regrettons pas; laissons, laissons-la fuir:
tour le bonheur de l'homme est dans le souvenir.

Ἄλλο ποίημα ἔχει ἀφιερωμένον εἰς τὸ χωρίον **Πέλεκας**. Εἰς τὸ χωρίον τοῦτο εὐρίσκεται ἡ ἐξοχικὴ ἔπαυλις τοῦ ποιητοῦ Γερασίου Μαρκοῦ. Ἐκεῖ μετέβαιναν ἐνίοτε ὅπως ἐφησυχάζει καὶ ὁ Διον. Σολωμὸς κατὰ τοὺς χρόνους τῆς διαμονῆς του ἐν Κερκύρᾳ(*).

Du haut de Pelléka, comme un tranchant vermeil,
L' ile Phéacienne apparut au soleil,
oliviers rayonnants entre la mer sauvage
et le lac de saphir dont l'opposé rivage
Tend la coupe immobile au rivage Albanais...

Ἄλλο ποίημα φέρει τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ προαστείου Ἀγίου Δέκα», καὶ ἄλλο «Ταξίδι στὴν Παλιοκαστρίτσα» γιὰ τὴν ὁποίαν λέγει:

C'est là que, rejeté par la mer furieuse,
Ulysse rencontra Nausicaa rieuse,
Que ses sages discours et sa mâle beauté
Découvrirent soudain l'amoureuse clarté,
Au simple coeur d' enfant que charmaient sa parole...
Et la saine douceur de cette parabole
Nous guidait, à travers le champ corcyéen,
Dans un bois d'oliviers mystique, élyséen,
Hanté depuis mille ans par les nymphes d'Homère.

(*) Ἴδ. Σιγούρου, «Ὁ Σολωμὸς ἐν Κερκύρᾳ», «Παναθήναια».

Nous allions notre route en suivant la chimère
Qui des songes anciens nous rendait le contour'

Devant cet horizon, nos tourments et nos peines
Vous étaient inconnus, ô Grecs, et c'est pourquoi
Dans ce songe enchanté vous alliez pleins de foi
En voyant la nature, en la jugeant si belle,
Vous n'avez pas pu croire à sa perte éternelle,
Et vous prouviez déjà votre immortalité,
En fixant à jamais ce rêve de beauté.

Ἄλλο ποίημα φέρει τὸν τίτλο «Ἐμπρὸς στὴν Κεφαλληνία»,
(Χριστούγεννα στὴ θάλασσα) καὶ ἄλλο «Ἀπὸ Ζάκυνθο εἰς Πάτρας»
Ἄλλη σειρὰ ποιημάτων εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὰς Ἀθήνας Δεκ.—
1887—Ἰαν. 1888. Τὸ ἐκτενέστερον ἀπὸ τὰ ποιήματα τῆς σειρᾶς
αὐτῆς εἶναι ἀφιερωμένον εἰς τὸν *Παρθενῶνα*, τελειώνει δὲ μὲ τὸ
ἀκόλουθο τετράστιχο:

Le Monde est vieux. la terre a perdu son ivresse,
Et nous ne chantons plus que pour nous lamenter:
Douce religion du Beau, foi de la Grèce,
Si l' idéal est mort, viens le ressusciter! »

*
**

Γιὰ τὴν ποιητικὴν αὐτὴν συλλογὴν ὁ Μιστρὰλ ἔγραψε τὴν ἐξῆς
ἐνθουσιώδη κριτικὴν :

«Οἱ κομποὶ καὶ λεπτοφυεῖς σὰν γυμνοὶ ἔφηβοι αὐτοὶ στίχοι πῆ-
ραν ἀπὸ τὸ τοπεῖα τὴν ἀρωματικὴν ἐκείνην ξηρότητα ποὺ μεθ' ἃ
τοὺς ἐρημίτας καὶ διεγείρει τὴν φαντασίαν. Μπροστὰ ὅμως στὸν
Παρθενῶνα αἱ συγκινήσεις τοῦ τρέμοντος κατηχουμένου γίνονται
ἔξαφνα ἐνθουσιασμοὶ ἐνὸς μεμνημένου. ποὺ τραγουδᾷ σὰν ὁρφικὸς
ποιητὴς τὴν κατάκτησιν τοῦ νικητοῦ ἰδανικοῦ».

Λ. Χ. ΖΩΗ

ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟΝ ΚΙΝΗΜΑ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΩ ΚΑΤΑ ΤΩ 1801

Συνομολογηθείσης καὶ ὑπογραφείσης ἐν Κωνσταντινουπόλει, τὴν 21
Μαρτίου 1800, συνθήκης μεταξύ τῶν συμμάχων Δυνάμεων Ρωσσίας καὶ
Τουρκίας, αἱ νῆσοι τοῦ Ἰονίου ἀπετέλεσαν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐλευθερίαν
καὶ ἀνεξάρτητον πολιτείαν, τὴν *Ἐπτάνησον II Λιτείαν*, ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν
τῆς Τουρκίας καὶ ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Ρωσσίας περὶ δια-
τηρήσεως τοῦ ἐκ 212 ἄρθρων συντάγματος αὐτῆς, ἐπὶ ὀλιγαρχικῶν βάσεων
στειρομένου καὶ ἐπαναφέροντος τὰ προνόμια τοῦ ἀρχοντολογίου.

Τὸ νέον τοῦτο σύνταγμα δὲν ἤχησε καλῶς παρὰ τῷ λαῷ τῆς Ζακύν-
θου, στερηθέντι τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων του, διὰ τοῦτο καὶ πολλοὶ ἐν-
τεῦθεν ἐπηκολούθησαν ἔριδες καὶ στάσεις. Τῆς εὐκαιρίας δὲ ταύτης ἐπωφε-
λούμενος ὁ δημαγωγὸς Ἀντ. Μαρτινέγκος, καίπερ ἐξ ἀρχοντικοῦ οἴκου ἐλ-
κων τὴν καταγωγὴν, ἀφικόμενου τοῦ ρώσου ναυάρχου Τισιγλάουζεν εἰς
Ζάκυνθον πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς τάξεως καὶ, τῇ εὐνοίᾳ αὐτοῦ, ἀφῆρσε
τὴν ἀρχὴν παρὰ τῶν ἀριστοκρατῶν καὶ διεχειρίζετο τὰ τῆς νήσου, τὴν
ὁποίαν ἐκήρυξεν ἀσύνδετον ἀπὸ τῆς λοιπῆς ὁμοσπονδίας τῶν Ἰονίων Νήσων.

Ἄλλ' ἐνῷ τὰ ἐν τῇ νήσῳ ἠπείλουν ἐμφύλιον σπαραγμὸν μεταξύ τοῦ
λαοῦ καὶ τῶν ἀριστοκρατῶν, καὶ ἐστάλη ὑπὸ τῆς Γερουσίας μετὰ δυνάμεως ὁ
Νικ. Δε-Σύλλας πρὸς κατευνασμὸν τῶν πνευμάτων, ὁ Μαρτινέγκος δὲν ἐπέ-
τρεψε μὲν εἰς τὸν ἀπεσταλμένον ν' ἀποβιβασθῇ εἰς τὴν Ζάκυνθον, ἀνεπέ-
τασε δ' ἐν ἀλλαγμαῷ χαρᾶς ἐπὶ τοῦ φρουρίου τὴν ἀγγλικὴν σημαίαν, ἔθε-
σε τὴν νήσον ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς Ἀγγλίας καὶ ἀνέθηκε τὴν ἀρχηγίαν
αὐτῆς εἰς τὸν βρετανὸν συνταγματάρχην Ἰάκωβον Κάλλεντερ.

Ἡ Διοίκησις Ζακύνθου, διὰ τῆς κατωτέρω ἀναγγελίας τῆς, κατέστησε
γνωστὸν εἰς τὸν πανηγυρίζοντα λαὸν τὸ νέον πολίτευμα, ἀναφορὰ δ' ἐστάλη
πρὸς τὸν Βασιλέα τῆς Ἀγγλίας διὰ τὴν ἐπίσημον ἀναγνώρισιν τοῦ νέου κα-
θεστώτος ὑπὸ τὴν ἀγγλικὴν προστασίαν.

Ἡ δημοσευθεῖσα εἰς τὸν λαὸν ἀναγγελία εἶχεν, ὡς ἐξῆς :

«Ἡ Διοίκησις τῆς Ζακύνθου ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς Μεγάλης Βρετα-
νίας:

»Ἡ σεβαστὴ Βρετανικὴ σημαία ὅπου ὑψώθη εἰς τοῦτο τὸ φλόμπουρον
ἀπὸ τὸν πανηγυρίζοντα λαόν, ἠνάγκασε τὴν ἐπιμέλειαν τῆς Διοικήσεως νὰ
ἀνταποκριθῇ ἐπάνω εἰς τὴν ὑπόθεσιν μετὰ τὸν Ἐκλ. Κον. Ἰάκωβον Κάλλεντερ
Κολονέλο εἰς τὴν δούλευσιν τῆς αὐτοῦ Μεγαλειότητος Βασιλέως τῆς Ἰγγλ-
τέρας, συμμάχου ἐλευθερωτοῦ.

»Μὴν μείνη ἀμφιβολία τοῦ λαοῦ διὰ τοῦ υπερτάτου δεξιμάτος εἰς τὴν
φανέρωσιν τῆς ἀγαλλιᾶσεώς του, μὰ πλέον ἀπὸ τὴν χαρὰν ὅμως καὶ τὴν
ὑποταγὴν εἰς τὴν Βασιλικὴν σημαίαν ἢ εἰρήνην, ἢ κοινὴν ἡσυχίαν, ἢ διαφύλα-
ξιν τοῦ πᾶσα ἐνὸς τῆς οὐσίας καὶ τοῦ σώματος, ὅπου τυχαίνει νὰ ἀκολου-
θήσουν σταθερῶς εἰς μίαν τοιαύτην γενικὴν προᾶξιν, ἡσυχία καὶ θεληματικὴ,
ἐνὸς λαοῦ ἐλευθερωμένου, ἔσονται τὸ θεμέλιον τῆς τρισυνοχόστου Βασιλι-
κῆς ὑπερασπίσεως ἐνὸς Κράτους, ὅπου ἀπιδῶναι εἰς τὰς ἀρχὰς τὴν εὐτυχίαν
τῶν λαῶν, θέλει εἶναι οἱ βέβαιοι ὁδηγοὶ ὅπου φέρουν τὸν αὐτὸν λαὸν εἰς
τὴν ἀληθῆ εὐτυχίαν.

Πασχοναλῆγχο (1734—1737) ὑπόμνημα διὰ τοῦ ὁποίου παρεκάλουν αὐτὸν ὅπως ἐπέμβῃ παρὰ τῷ κόμητι Φραγκίσκῳ Ρώμας, ἵνα δεχθῇ τὸ ἀξίωμα ἐν Ζακύνθῳ τοῦ Προξένου καὶ ἀντιπροσώπου τῶν «Τουρκομεριτῶν», δηλαδὴ τῶν ὑπὸ τὴν Πύλην εὐρισκομένων Ἑλλήνων.

Τὸ ἔγγραφο τοῦτο ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ περιοδικὸν «Πανδώρα» τόμος 18 σελὶς 385.

Ὁ Φραγκίσκος Ρώμας, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος κατωτέρω, ἀνήκει εἰς τὴν ἀριστοκρατικὴν οἰκογένειαν τῆς Ζακύνθου, ἡ ὁποία ἔδωσε πλείστον ἀνδρας διακριθέντας εἰς τοὺς πολέμους, τὴν πολιτικὴν καὶ τὰ γράμματα. Ὁ Φραγκίσκος ἔδρασε γενναίως κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Κερκύρας (1716) ὁπὸ τῶν Τούρκων, διὰ τοῦτο δέ, καὶ δι' ἄλλας πολεμικὰς ὑπηρεσίας, ἔλαβε τὸν τίτλον τοῦ κόμητος. Τὸ ἔγγραφο ἔχει ὡς ἑξῆς :

«Ἐξοχώτατε, γαληνότητε, καὶ Τζεντιλίσιμῃ αὐθέντῃ Καπιτάν Γενεράλε τὴν Σὴν γαληνότητα δουλικῶς προσκυνούμεν.

Ἡ φήμη καὶ καλοκαγαθία τῆς καλωσύνης καὶ εὐεργεσίας τῆς Σῆς Γαληνότητος ἔστοντας νὰ τρέχῃ καὶ νὰ πετᾷ ὡς ἂν μὲ φτεροῦγες καὶ νὰ κηρύττεται μὲ χίλια στόματα εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἔφτασε καὶ εἰς τὰ ἰδικὰ μας μέρη οἱ ὅποιοι ἀόκνως καὶ ἀεννάως δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμε κύριον τὸν Θεὸν νὰ διαφυλάττῃ τὴν Σὴν γαληνότητα ἀγία (sic) καὶ ἀνωτέραν παντὸς ἀνιάρου καὶ πονηροῦ συναντήματος καὶ νὰ τῆς χαρίξῃ πάντοτε τὴν κατ' ἐχθρῶν νίκην καὶ τρόπαια. Θέλεις ἡξεύρεις, Τζεντιλίσιμῃ, ὅτι οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ξύλα τὰ δικά μας ἔρχονται πάντοτε αὐτοῦ εἰς τὸ νησίον τὸ ἐδικόν σας φέροντας τὰ ἀναγκαῖα διὰ σωτηρίαν καὶ βοήθειαν τῶν νησιῶν σας καὶ οἱ σουδίτοι σας αὐτοῦ ἄλλους δέρνουν ἄλλους ὑβρίζουν καὶ ἄλλων τὸ δίκαιον κρατοῦν καὶ τοῦτα κάνουν διὰ μὴν εἶναι κανένας Κόνσολας καὶ ἐπίτροπος καὶ κυβερνήτης τῶν τουρκομεριτῶν αὐτοῦ εἰς τὴν περίφημον Ζάκυνθον διὰ νὰ κυτᾷ τὸ δίκαιόν μας. Διὰ τοῦτο ἐμεῖς μικροὶ καὶ μεγάλοι παρακαλοῦμε νὰ μᾶς δώσῃς, ἂν ἦτανε βολετόν, διὰ Κόνσολο καὶ κυβερνήτη μας τὸν σιὸρ Κ'ντε Φρατζέσκο ἐπονομαζόμενον Ρώμας διὰ νὰ ἐπιτηρῇ τὸ δίκαιόν μας νὰ προσφέρῃ ὅταν εἶναι χρεῖα ὁμπρὸς εἰς πᾶσα πούμπλικο, ραπρεξεντάντε κατὰ πῶς ἡ χρεῖα τὸ φέρει καὶ ὁ καιρὸς διὰ νὰ λαμβάνουμε τὸ δίκαιόν μας τὸν ὁποῖον σουδιτόν σου καὶ ἄρχοντα τὸν παρακαλοῦμεν νὰ μᾶς τὸν ψηφίσῃς καὶ νὰ τὸν φανερώσῃς εἰς ὅλον τὸ νησίον τῆς Ζακύνθου πῶς ἀπὸ τὴν σήμερον εἶναι Ἐπίτροπος καὶ Κόνσολος τῶν Τουρκομεριτῶν ὁ ἄνωθεν Ρώμας, διότι εἴμαστε βέβαιοι εἰς αὐτὸν πῶς τὸ δίκαιόν μας καὶ οἱ πραγματίες μας εἶναι σίγουραι ὁπότενται ταῖς στείλομεν ἢ ταῖς ἀφήσουν οἱ καταβοκυραῖοι μας εἶναι ὡς ἂν νὰ ταῖς ἔχουμεν εἰς τὰ χεῖρά μας, διότι ἐτοῦτος ὁ ἄρχοντας ἔχει ἓνα κιλὸ ὄνομα ὁμπρὸς εἰς ὅλους τοὺς χριστιανούς τοῦ τόπου μας καὶ εἰς ὅσους τὸν γνωρίζουν καὶ τοῦτο τὸ φανερόνουν ἡ κάρικαις ὅπου ἔλαβεν ἀπὸ τὴν πατρίδα του καὶ ὅλοι ἔμειναν εὐχαριστήμενοι, καθὼς τὸ μαρτυροῦν μὲ τὸ στόμα τοῦ καὶ ἂν ἦταν τρόπος, τὸν ἠθέλαν νὰ εἶναι πάντοτε καὶ τοῦτο τὸ ἡξεύρομεν ὅλοι μας, διατὶ πρατιγόμεν μὲ τὰ ξύλα μας αὐτοῦ, διὰ τοῦτο παρακαλοῦμεν τὴν σὴν γαληνότητα νὰ τὸν ψηφίσῃς ὡς ἄνωθεν καὶ ἂν δὲν θελήσῃς νὰ λάβῃ ἐτοῦτο τὸ βᾶρος διατὶ εὐρίσκεται μοναχὸς τὸν προσκυνούμεν καὶ τὸν παρακαλοῦμεν νὰ τὸν προστάξῃς νὰ τὸ λάβῃ καὶ διὰ τούτων τὴν καλωσύνη ὅπου θέλεις μᾶς κάμεις κύριος ὁ Θεὸς θέλει τοῦ δώσῃ ζωὴν πολλὴν καὶ τιμὴν καὶ ἀξίαν περισσοτέραν καὶ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν δωρεάν. Ταῦτα μὲν καὶ πάλιν τὴν προσκυνούμεν.

Τῆς σῆς Γαληνότητος δοῦλοι
ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΤΕΣ

1735 Σεπτεμβρίου 16. Μεσολόγγι

ΣΕΙΣΜΟΣ ΕΙΣ ΤΑΣ ΣΤΡΟΦΑΔΑΣ

Ἡ Ζάκυνθος ἔχει τὸ θλιβερόν προνόμιον νὰ δέχεται συχνὰ τὰς ἐπισκέψεις τῶν σεισμῶν, οἱ ὅποιοι πολλάκις κατέστρεψαν τὴν ὡραίαν νῆσον. Τὴν τύχην τῆς Ζακύνθου ἀκολουθοῦν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ αἱ γειτονικαὶ νῆσοι Στροφάδες, πολλάκις παθοῦσαι ἐκ σεισμῶν. Ὁ Κεφαλλὴν ἱερωμένος Ἱερόθεος Ἀρβάτιος εἰς δημοσίευσμά του περὶ τοῦ σειμοῦ ὁ ὁποῖος ἔλαβε χώραν εἰς τὴν Κεφαλληνίαν τὸ ἔτος 1637 «ἡμέρα Παρασκευῇ, ὥρα τοῦ δείπνου», γράφει τὰ ἑξῆς :

«Εἰς τὸ νησί τῆς Ζακύνθου ἔκανε καὶ ἐκεῖ, ἂμ' ὄχι ὡς ἂν τὴν Κεφαλληνίαν καὶ Ἰθάκην. Ὅμοιος καὶ εἰς τὰ νησόπουλα τῶν Στροφάδων ἔκαμε καὶ ἐρράγιεν ὁ πύργος τοῦ μοναστηρίου καὶ τῆς ἐκκλησίας, ὅπου ἐχρειάσθη βοήθειαν ἀπὸ τὴν αὐθεντείαν μας καὶ ἔστοντας τὰ ἔλθῃ εἰς τὴν Ζάκυνθον ὁ ἐκλαμπρότατος καὶ ἑξοχώτατος αὐθέντης Ἰωάννης Καπέλλος, ὅπου ἦταν σταλμένος Ἰγκουζιτόρος, Σύντυχος καὶ Ἀβόγαδόρος εἰς τὸ Λεβάντε τρία νησιά, Κορφοῦς, Κεφαλληνίαν καὶ Ζάκυνθον, εἰς τοὺς ἀχλὺ' (1639) ἐτοῦτος ἐστάλῃ Μπαῖλος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Τὸν ὁποῖον οἱ Πατέρες τῶν Στροφάδων ἐπαρακάλεσαν καὶ ἔβαλαν ἄνθρωπον πιστὸν τῆς αὐθεντίας καὶ ἐπῆγεν εἰς τὰ Στροφάδια καὶ εἶδε τὰ ὅσα ἐχρειάζοντο εἰς φτεῖασις τοῦ μοναστηρίου, φέρνοντάς τα ἐγγράφως, διὰ νὰ δώσῃ εἰδῇσιν ὁ ἄνωθεν αὐθέντης τοῦ γαληνοτάτου Πριγκίπου, τὴν ὁποίαν ἐδόθη μου ἐμένα ἐπιτροπικῶς ὡς ἀδελφὸς καὶ μέτοχος τοῦ μοναστηρίου τούτου».

Ἡ Βενετικὴ κυβέρνησις ἐφρόντιζε πάντοτε νὰ ἐπισκευάζῃ τὰς βλάβας τοῦ πύργου τῶν Στροφάδων, διότι αἱ νῆσοι αὗται ἦσαν πολύτιμοι εἰς αὐτήν, καθὸ ἀποτελοῦσαι σταθμὸν ὀχυρωμένον μοναδικὸν μεταξὺ τῆς Βενετίας καὶ τῶν κτήσεων αὐτῆς ἐν τῇ Ἀνατολῇ. Καὶ ἀκριβῶς, διότι αἱ νῆσοι αὗται ἐθεωροῦντο ὡς προπύργια τῶν Βενετῶν, οἱ ἀτυχεῖς καλόγηροι οἱ διαμένοντες ἐν αὐταῖς ὑφίσταντο διαρκῶς ἀγρίας ἐπιθέσεις πειρατῶν καὶ τουρκοῦ στόλου. Μίᾳς τοιαύτης πειρατικῆς ἐπιδρομῆς ἐδοκίμασε τὰ δεινὰ καὶ τὸ σεπτὸν λείψανον τοῦ Ἁγίου Διονυσίου, τὸ ὁποῖον ἔκτοτε μετεφέρθη εἰς Ζάκυνθον.

ΠΟΙΚΙΛΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ

Εἰς τὸ σπουδαιότατον σύγγραμμα τοῦ Βλαδιμήρου Lamansky, ἐπιγραφόμενον «Secrets d'Etat de Venise» εἰς σελίδα 608 ἀναγινώσκομεν ἑκδῆσιν ὑπὸ χρονολογίαν 22 Ἰανουαρίου 1502 τοῦ τότε Προνοητοῦ Ζακύνθου Ἀλοΐσιου Κονταρίνη, ὁ ὁποῖος παρακαλεῖ τὴν Βενετικὴν κυβέρνησιν νὰ στείλῃ χρήματα διὰ μισθοδοσίαν τῆς ἐκεῖ φρουρᾶς, ἡ ὁποία ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει θὰ στασιάσῃ. Καὶ ἐξακολουθεῖ ὁ Προνοητὴς διεκτραγωδῶν ὡς ἑξῆς τὴν κατάστασιν τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀνδρῶν :

«Ραγίζει ἡ καρδιά μου ὅταν τοὺς βλέπω καθ' ἐκάστην νὰ φωνάζουν ὀπίσω μου: «Ἐκλαμπρότατε κυβερνήτα, χρήματα, χρήματα!» Ἐν τέλει δὲ ὁμολογεῖ ὅτι ἐδανείσθη ἀπὸ ἐντοπίους χρηματικόν τι ποσὸν καὶ ἔδωσε καὶ ἐξ ἰδίων του ὅσα χρήματα εἶχε διὰ νὰ τοὺς ἡσυχάσῃ, ἀλλὰ τὸ ποσὸν αὐτὸ ἦτο ἀνεπαρκές καὶ διὰ τοῦτο παρεκάλει τὴν κυβέρνησιν του νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἀποστολὴν χρημάτων.

Κ. ΚΑΙΡΟΦΥΛΑΣ

ἄκρον τετριμμένα καὶ ἀκατάληπτα ἐκεῖνα νομισμάτια, ἅτινα ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν *λεπτά* οὐδὲ κἂν εὗρίσκεαι ἐν τῇ λοιπῇ Ἑλλάδι, καὶ δι' ὧν πλημμυρίζονται ἢτε ἀγορά καὶ τὰ θυλάκια ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Ἑνώσεως εἰς τὼν εἰς Κέρκυραν ἀποσταλέντων χωροφυλάκων παρεφρόνησεν, μὴ ἐννοῶν τὸν λόγον δι' ὃν τόσα ἀκατάληπτα ὀνόματα ἐδόθησαν εἰς τὰ Ἰόνια νομίσματα.

Ἡ περιագοραία μουσικὴ ὑπὸ τὸ ὄνομα *ταμπουργλονιάκαρον* περιέρεται πᾶσαν τὴν μακροσκελὴ πόλιν ἐπαναλαμβάνουσα τοὺς αὐτοὺς ἤχους, ὑπ' αὐτῆς δὲ κατὰ τὴν ἐορτὴν ἐξεγειρόμενοι καὶ συστρηλατούμενοι σπεύδουσιν εἰς ὄρχησιν καὶ πηδήματα οἱ πανηγυρίζοντες. Ἡ ἐκκλησία στολίζεται ἀφ' ἐσπέρας δι' ἀνθέων, μυρσίνης καὶ σημαιῶν, παρὰ τὴν εἴσοδον αὐτῆς καὶ ἐπὶ τῶν ὁδῶν ἐγείρονται ἐκ σανίδων ἀψίδες διὰ μυρσινῶν κοσμούμεναι καὶ αὐταί, ἀνθέων καὶ σημαιῶν, καὶ ἐξηρημέναις φέρουσιν εἰκόνας παντὸς εἶδους ἐρωτικὰς ἢ πολεμικὰς, κομήτων ἢ βουκόλων, ὑπὸ τῶν ἐνοριτῶν πιθανῶς δανειζόμεναι πρὸς εὐπρέπειαν. Παρὰ ζακύνθου φίλου ἤκουσα ὅτι πολλοὶ τῶν παλαιῶν ἀρχόντων τῆς νήσου ἤρνουντο νὰ παραδώσωσιν τὴν ἀριστοκρατικὴν τῶν μορφῆν, διότι πολλάκις εἶδον εἰκόνας ξένων μεγιστάνων ἀνηρτημένας εἰς δημοσίας πανηγύρεις ἔξωθεν τῶν ἐκκλησιῶν. Κατὰ τινα δὲ πανήγυριν τῶν Ἀγίων Πάντων ἐξετέθη κάποτε ἄρχοντος ἢ εἰκῶν, ἣν οἱ κατιόντες σπεύσαντες κατάρθωσαν νὰ καταβιβάσωσι. Πᾶσα ἡ ὁδὸς ἢ πρὸς τὴν ἐορτάζουσαν ἐκκλησίαν ἄγουσα καταλαμβάνεται ἀπὸ πρωίας ὑπὸ τῶν δισκοφόρων τῶν ἄλλων τῆς πόλεως ἐκκλησιῶν, ὑπὸ παιδιῶν ἐξαιτουμένων μικρὸν τι νόμισμα ὑπὲρ τῶν κινήτων ἐκ τραπεζῶν ἢ ἐδρῶν αὐτοσχεδίων βωμῶν καὶ ὑπὸ ἐπαιτῶν παντὸς εἶδους τεινόντων τὴν χεῖρα πρὸς πάντας. Τὰ παράθυρα τῶν παρὰ τὴν ἐκκλησίαν οἰκιῶν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας φαίνονται γεκοσμημένα ὑπὸ τῶν γυναικείων κεφαλῶν τῆς τε οἰκοδεσποίνης καὶ τῶν ἐπισκεπτομένων αὐτὴν φίλων. Οἱ προσκυνηταὶ συρρέουσι δι' ὅλης τῆς ἡμέρας καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸν οὐρανὸν πρὸς τοὺς ρόθωνας τοῦ Ἀγίου ἢ τῆς Ἀγίας, ἐλισσομένη περὶ καπνῷ ἢ κνίσσᾳ τῶν ἔξωθεν τῆς ἐκκλησίας ὀπτομένων τηγαντῶν, ἀλλ' ἢ λαμπρότης τῆς πανηγύρεως τὸ ἐσπέρας κορυφούται. Εὐθὺς ὡς τὸ λυκανγὲς πυκνωθῇ εἰς σκοτίαν πᾶσα οἰκία κενοῦται καὶ γυναικεῖον πλῆθος, χαρίεν, καθάριον, φιλοκάλως ἐνδεδυμένον διαπερὰ τὰς ὁδοὺς τῆς Ζακύνθου μεταβαίνει εἰς τὴν πανήγυριν, ἔνθα ἀνήφθησαν μὲν φῶτα πολλά, ἐδιπλασιάσθη δὲ ἡ δύναμις τοῦ φουσῶντος τὸν αὐλὸν καὶ τοῦ τυμπανιστοῦ αἱ χεῖρες μανιωδῶς κυμαλίζουσιν, οἱ δὲ τῶν παστελλίων, τῶν τηγανικῶν καὶ τῶν τραγαλίων πολυληταὶ μόλις προφθάνουσιν νὰ ὑπηρετῶσιν εἰς τοὺς ἀγοραστὰς. Κατ' ἐμὲ τὸ γυναικεῖον τοῦτο πλῆθος εἶναι τὸ κύριον, τὸ ἀληθὲς γλύκισμα τῶν πανηγύρεων τούτων καί, μετὰ πάντων τῶν τῆς ἐορτῆς κοσμημάτων, αὐτὸ μόνον ἔλκει τῶν συρρέοντων τοῦ Ἀδάμ ἀπογόνων τὰ βλέμματα, διότι πολλάκις αὐτὸ καὶ μόνον τὸ θέλητρον καὶ τὰ σώματα αὐτῶν εἰς τὴν πανήγυριν εἵλκυσεν. Μάσκουλα δέ, κώδωνες καὶ ἰφωναὶ καὶ γέλωτες καὶ χοροὶ καὶ θόρυβος παντοῖος καὶ αὐτὸν τὸν βαρὺν τοῦ τυμπάνου ἤχον καὶ τὸν ὄξυν τοῦ ἀσκοῦ καλύπτει.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΔΡΑΓΟΥΜΗΣ

* Ὁ Στέφανος Δραγούμης ὑπηρετήσεν ὡς δικαστὴς ἀπὸ τοῦ 1864–1875 εἰς Σῦρον, Ζάκυνθον, Κεφαλληνίαν καὶ Κέρκυραν, σταδιοδρομήσας κατόπιν, ὡς γνωστόν, λαμπρῶς εἰς τὴν πολιτικὴν. Ἐργαζε πλῆθος φιλολογικῶν μελετῶν, ἀρθρῶν καὶ περιηγητικῶν ἀναμνήσεων τὰς ὁποίας μετ' ὑπογραφῆν Σ. ἐδηδούσαν εἰς τὴν ἀπὸ τὸν πατέρα του Νικ. Δραγούμην διευθυνομένην Πανδώραν. Ἐκεῖνας τῆς Ζακύνθου (τομ. 18, σ. 277, 396, —τόμ. 19, σ. 188. —τόμ. 20 σ. 288) χαρακτηρίζει λεπτότης παρατηρήσεως, ἱστορικὴ ἐνημερότης καὶ ἐξαιρετικὸ χιοῦμο, πού προσθέτουν πολὺ εἰς τὸ λαογραφικὸν τῶν ἐνδιαφρόν.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΖΩΗ

Ἡ Δεκαετηρὶς τῆς «Ἰονίου Ἀνθολογίας»

— Τὸ περιοδικὸ μας εἰσέρχεται μετ' τὸ τωρινὸ τεῦχος στὸ δέκατο χρόνον τῆς ἐκδόσεώς του. Βγῆκε στὴ Ζάκυνθο σὲ μιὰ στιγμὴ πού βιαστικὰ καὶ ἀπροετοίμαστα εἶχαν αὐτοσχεδιασθῇ οἱ μεγάλες γιορτὲς τῆς 100ετηρίδος τοῦ μεγάλου Ζακύνθου Ὁύγου Φωσκόλου, μὰ καὶ ὡς μιὰ ἀντίδραση στὴ κατάπτωση καὶ κακομοιριά πού βρισκόταν ἡ Ἑπτανήσος, παρ' ὅλη τὴ λαμπρὴν ἐκεῖνη προσπάθειά τῆς κ. Εἰρήνης Δεντρινουῦ μετ' τὴν *Κερκυραϊκὴ Ἀνθολογία* στὴν Κέρκυρα, καὶ τὴν προσπάθειά σ' ἱστορικὸ ἐπίπεδο τοῦ ἀρχαιοτέρου τῶν ἑλλ. περιοδικῶν, τῶν *Μουσῶν*.

Ἀπὸ τὸ πρόγραμμά της, καθαρῶς Ἑπτανησιακὸ, ἡ *Ἰόνιος Ἀνθολογία* δὲν παρεξέκλινε παρὰ δημοσιεύοντας ἐκλεκτὰς λογοτεχνικὰς σελίδες καὶ ποιήματα κορυφαίων Ἑλλήνων, πού ἐδειχναν στὴν Ἑπτανησιακὴ νεολαία τὴ σύγχρονη τάση τῆς λογοτεχνίας μας καὶ γι' αὐτὸ χρησιμώτατα. Κατοπινά, γιὰ ἕναν καιρὸ, τὸ περιοδικὸ μας τυπώθηκε στὴ Σῦρο μετ' τὴν ἐπιμέλεια τῆς ποιητρίας δ. Ρίτας Μπούμη, ἀπὸ τὰ 1930 ὅμως ὁριστικὰ ἡ ἔδρα του μεταφέρθηκε στὴν Πρωτεύουσα.

Στὸ 10χρονο τοῦτο διάστημα ἐξέδωσε τὰ δύο λευκώματα ἀφιερωμένα στίς 100ετηρίδες τοῦ Φωσκόλου καὶ Μαρκοῦ καὶ δημοσίευσε πλῆθος λαογραφικῶν ἀπὸ τὴ Ζάκυνθο ὡς καὶ ἱστορικὰς, φιλολογικὰς, βιογραφικὰς καὶ καλλιτεχνικὰς μελέτες μεγάλου ἐνδιαφέροντος. Ἀπὸ τίς σελίδες της πέρασαν 14 ἀκαδημαϊκοί, οἱ ἀριστεῖς τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων, διάσημοι ξένοι συγγραφεῖς. Στὸ γενικὸ εὐρετήριο τῆς 10τίας, πού θὰ δημοσιευθῇ στὸ τέλος τῆς χρονιάς, θὰ φανῇ τί προσέφερε στὸ διάστημα αὐτὸ στὴν Ἑπτανήσο στὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα καὶ στὴν ἱστορία.

Τονίσαμε καὶ ἄλλοτε, μὰ εἶναι καὶ γνωστὸ, πὼς εἰδικὸ περιοδικὸ καὶ μάλιστα μετ' τοπικὸ χρῶμα, δὲν μπορεῖ νὰ σταθῇ γιὰ πολὺν καιρὸ. Μιὰ ἐξαιρεση ἦταν τῆς *Ἀνθολογίας* μας, ὀφειλόμενη σὲ μιὰ ἀφάνταστη αὐτοθυσίᾳ τῶν ἐκδοτῶν της καὶ διευθυντῶν. Γιὰ δέκα χρόνια μιὰ τεράστια πραγματικὰ ἐργασία, ἀκόμη καὶ τεχνικὴς ὁλότελα φύσεως, ὅπως διορθώσεις, λῆψεις κ.τ.λ., μαζί μετ' τὴν εὐρύτατη ἀλληλογραφία καὶ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐλληνικῆς καὶ ξένης πνευματικῆς κινήσεως, βγῆκε ἀπὸ τὰ χεῖρα δύο ἀνθρώπων.

Ἀπὸ τὸν περασμένο ὅμως χρόνον ἡ διευθύντρια κ. *Μαριέττα Μινώτου*, λόγῳ κοπώσεως ἀπεσύρθη ὁλότελα ἀπὸ τὴ διευθύνσιν τοῦ περιοδικοῦ, τὴν ὁποίαν ἀνέλαβε, μόνος πιά, ὁ ἀπὸ τοῦ πρώτου φύλλου ἀρχισυντάκτης, συνδιευθυντὴς καὶ ἐκδότης, κ. *Σπύρος Μινώτος*, διηγήτορας.

Μπαίνοντας στὸ 10^ο χρόνον ἡ *Ἰόνιος Ἀνθολογία* δὲν πρόκειται νὰ ὑποσχεθῇ βελτιώσεις καὶ νεωτερισμοὺς στὴν ἐκδόσιν της. Τὸ πρόγραμμά της θὰ ἐξακολουθήσῃ ἑπτανησιακόν. Οἱ ἐπαγγελματικὲς ἀσχολίαι καὶ ἡ δεκάχρονη συνεχὴς προσπάθεια ἔχουν κουράσει καὶ τὸ νέο διευθυντή, πού βασίζεται μόνον στὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ βρεθοῦν καὶ ἄλλοι Ἑπτανήσοι, μετ' τὴν ἴδια φλόγα καὶ πίστη στὸν ἑπτανησιακὸ πολιτισμὸ, πού θὰ προσφερθοῦν νὰ ἀλαφρώσουν τὴ διεύθυνσιν ἀπὸ τὸ φόρτο τῆς ὅλης ἐργασίας.

Ἡ *Ἰόνιος Ἀνθολογία* εὐχαριστεῖ θερμώτατα τοὺς πολυτίμους συνεργάτας της, ἰδιαίτερα τοὺς πιστοὺς της Ἑπτανησῶτες καὶ τοὺς καλοὺς της συνδρομητάς, πολλοὺς μάλιστα ἀπὸ τὸ πρῶτο φύλλο, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἑλληνικὸ Τύπο, πού πάντα μετ' καλωσύνη καὶ εὐμένεια ὑποστήριξε τὴν προσπάθειά

της. Συγκινημένη ακόμη στρέφεται ή σκέψη μας στους συνεργάτας μας εκείνους που πιά δεν υπάρχουν.

Στόν Ψυχάρη, Θεόδωρο Βελλιανίτη, Μενάρδο, 'Αλ. Πάλλη, Βενιζέλο, 'Ανδρεάδη, Traversi, de Nollac, Καβάφη, Σωμερίτη και Μουζάκη.

Οί πρώτοι τών 11 τόμων της 'Ανθολογίας έχουν *δλότελα* εξαντληθῇ και ζητούνται επίμονα σέ μεγάλες τιμές. 'Ανακοινοῦμε λοιπόν στους ἀγαπητούς μας συνδρομητές, που κρατούν σειρά, ὅτι εἴμαστε πρόθυμοι *δωρεάν* νά τους συμπληρώσουμε — ἐφ' ὅσον μᾶς βρίσκονται — προηγούμενα τεύχη, βοηθώντας τους νά σχηματίσουν πλήρεις σειρές, που μέ τὸν καιρὸν ὅλο και θά γίνονται πλιὸ περιζήτητοι.

Δεκαετηρίς τῆς Νέας 'Εστίας

Ἡ *Νέα 'Εστία*, πού βγήκε ταυτόχρονα μέ τὴν 'Ιόνιο 'Ανθολογία ἀπὸ τὸν κ. Γρ. Ξερόπουλο, μέ τὴν εὐκαιρία τῆς εισόδου της στὸ 10ο χρόνον τῆς ἐκδόσεώς της, ἔτυχε μιᾶς δίκαια πάγκοινης ἀναγνωρίσεως, τὸσον ἐκ μέρους τοῦ Τύπου ὅσον και τοῦ Κράτους, τῆς ὑπηρεσίας πού πρόσφερε και προσφέρει στὰ 'Ελλ. Γράμματα. Ἔτσι ἐξὸν ἀπὸ τὸ λογοτεχνικὸ βραβεῖο, πού τῆς ἀπενεμήθη ἀπὸ τὸ 'Υπουργεῖο τῆς Παιδείας, και τὴν πράξη τῆς ὁλομέλειας τοῦ 'Εκπαιδευτικοῦ Συμβουλίου, ὁ Τύπος τῆς ἀφιέρωσε μ' αὐτὴ τὴν εὐκαιρία ὁλόθερμα και δίκαια ἐγκώμια. Ἡ 'Ιόνιος 'Ανθολογία, ἱστορικὸ καθαντὸ φύλλο, διαπιστώνει ὅτι στους 18 τόμους τοῦ ἀγαπημένου στὸ 'Ελλ. κοινὸ περιοδικοῦ, βρίσκονται πολυτιμώτατες ἱστορικὲς και καλλιτεχνικὲς μονογραφίες, πού πολλὲς ἐνδιαφέρουν τὴν Ἑπτάνησο, διαφωτιστικὰ σημεῖωματα γιὰ κάθε τι πού ἀπησχόλησε τὴν Ἑλληνικὴν διανόηση στὸ τελευταῖα 9 χρόνια. Ἡ Ν. 'Εστία εἶναι ἕνας καθρέφτης τῆς καλλιτεχνικῆς μας και ξεχωριστὰ τῆς θεατρικῆς μας κινήσεως. Ἐδημοσίευσε ἐνδιαφέροντα βιβλιο-βιογραφικὰ σημεῖωματα γιὰ τοὺς παλαιούς και σύγχρονους λογοτέχνες. Στὰ περιεχόμενά της πάντα θά προστρέχουν οἱ κατοπινοὶ γιὰ νά ἀντλήσουν πηγές, κ' ἔτσι θά γίνῃ εὐχερέστερη ἀργότερα μιὰν ἀμερόληπτη ἱστορία τῆς λογοτεχνίας μας και τῆς ἐποχῆς μας.

Ὁ νέος διευθυντὴς τῆς κ. Πέτρος Χάρης ἀπὸ τὴν πρωτοχρονιά προέβη σὲ ἀξιόλογες μεταρρυθμίσεις στὸ περιοδικό, αὐξάνοντας τὶς σελίδες του, ἰδίως τοῦ πολυτίμου *Δεκαπενθήμερου*, πού βάζει κάποια τάξη στὴν πνευματικὴ μας ἀταξία και λύει μέ τὶς συζητήσεις τὶς ἀπορίες, πού γιὰ κάθε λογῆς ζήτημα παρουσιάζεται.

Οἱ Παλαμικὲς γιορτὲς

Δὲ μένουμε κ' ἐμεῖς ἱκανοποιημένοι ἀπὸ τὸν τρόπο τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς φιλολογικῆς 50ετηρίδας τοῦ Ποιητοῦ. Τὸ Κράτος, ἡ 'Ακαδημία, τὸ Πανεπιστήμιο, οἱ λογοτεχνικὲς ὁργανώσεις θάπρεπε νά θεωρήσουν ὑποχρέωσή τους, ὅχι νά γιορτάσουν, ἀλλὰ μέ τὴν εὐκαιρία αὐτὴ και νά ὠφελήσουν τὶς Παλαμικὲς μελέτες. Εἶναι βέβαιο πὼς δὲν ἔφθασε ἀκόμη ἡ ὥρα, γιὰτὶ ἀκόμη τὸ Παλαμικὸ ἔργο δὲν ἔχει μελετηθῇ ὅπως πρέπει, γιὰ ν' ἀναλάβῃ ἀθθεντικὰ κανεῖς νά τὸ ἀναπτύξῃ και τὸ ἐξηγήσῃ σὲ τέτοιες γιορτὲς. Ὡς τόσο δὲ συμφωνοῦμε στὸ ὅτι και ὁ τωρινὸς τρόπος τοῦ γιορτασμοῦ, πού ὀργάνωσε ἐπιτροπὴ τῆς ὁποίας κυριώτερα και ἐνεργὰ μέλη εἶναι οἱ κ.κ. Κ. Τσάτσος, 'Ι. Συκουτρῆς, Σικελιανός, Νόβας, Ποριώτης, Γκόλφης, Κατσίμπαλης και Τερέντσιο, δὲν ὠφέλησε. Ὅχι. Ἐπειτα δὲν ἐξηγνέθη ἀκόμη ὁ κύκλος τῶν διαλέξεων, πού

γίνονται στὸν *Παργασό*. 'Αναφέρουμε ὡς τώρα τὶς σημαντικώτερες τοῦ Γκόλφης (Τὸ πρῶτο βιβλίο τοῦ Παλαμά), τοῦ κ. 'Αγρα «Ὁ λυρισμὸς τοῦ Παλαμά» και «Τὰ παθητικὰ χυφομυλήματα», τοῦ κ. Ξανθοπούλου ('Ἡ ἰδέα τῆς εἰρήνης στὸ ἔργο τοῦ Παλαμά), τοῦ Σικελιανοῦ ('Ὁ Παλαμὸς ἀσκητὴς και μύστης), τῆς κ. 'Αθηνᾶς Ταρσοῦλη, στὸ λύκειο τῶν Ἑλληνίδων (πολὺ ἐνδιαφέρουσα) και τοῦ καθ. Biagi στὸ 'Ιταλικὸ 'Ινστιτοῦτο. Ἐξαιρετικὰ ἐνδιαφέρουσες θά εἶναι τοῦ κ. Συκουτρῆ γιὰ τὸ «Δωδεκάλογο τοῦ Γύφτου» και τοῦ κ. Κ. Τσάτσου (Τρισεύγενη, Θεοφανώ, Μελένια, τρεῖς γυναικεῖοι τύποι τοῦ Παλαμά), πού ἐτοιμάζει και ὀγκῶδες ἔργο πάνου στὸν Ποιητῆ.

Και ἡ συνδρομὴ τῆς κ. Τερέντσιο μέ τὶς ἀπαγγελίες τῶν ποιημάτων, ἦταν πολὺτιμη. Γενικὰ ὅμως οἱ γιορτὲς ἦσαν πολὺ κατώτερες ἀπ' ὅτι ἄξιζε σ' ἕνα γιγάντιο ἔργο, πού ἡ πνοή του τὰ τελευταῖα 50 χρόνια θέριανε τὴν Ἑλλάδα. Ἐνα ἔργο τόσο εὐρύ, τόσο ποικίλο, τόσο δημιουργικὸ, πού ἐκίνησε τὸ παγκόσμιο ἐνδιαφέρον και ἐπροτάθη ἐπανειλημμένως γιὰ τὸ βραβεῖο Νόμπελ. Ἀπὸ τὶς διαλέξεις αὐτὲς δὲ γνωρίσαμε παρὰ ἕνα ἐλάχιστο μέρος. Κανεῖς δὲν τοποθέτησε τὴ μεγάλη μορφή τοῦ Ποιητοῦ ἀνάμεσα στους καιροὺς και τοὺς συγχρόνους του. Ἐχομε τὴν πεποίθηση πὼς αὐτὸ θ' ἀργήσῃ πολὺ.

Ἡ Α.Μ. ὁ Βασιλεὺς ἀπένειμε ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ στὸν Ποιητῆ τὸ ἀνώτατο παράσημο τῶν Ταξιαρχῶν και ἡ Σύγκλητος τοῦ Παν. ἐξέδωσε εἰδικὸ ψήφισμα. Οἱ διαλέξεις ἔγιναν ἐνώπιον πρωτοφανοῦ πυκνοῦ ἀκροατηρίου χειροκροτούντος μ' ἐνθουσιασμὸ τοὺς ἀγορητάς. Παρόμοιες γιορτὲς ἔγιναν στὴ Χίο και στὰς Πάτρας, γενέθλιο πόλι τοῦ ποιητοῦ, στίς 16 'Απρ. και μέ τὴν πρωτοβουλία τοῦ Δήμου και μεγάλης ἐπιτροπῆς διανοομένων και ἐπιστημόνων ὑπὸ τὴν ἐπίτιμον προεδρείαν τοῦ κ. Α. Μιχαλακοπούλου. Ὁραϊόταται μελέται ἐδημοσιεύθησαν εἰς τὸν *Νεολόγον* (Πατρῶν) τοῦ καθ. κ. Ν. Α. Ράλλη και ἄλλων.

Σολωμικά. — Ἡ κριτικὴ ἐκδοσις.

— Παρὰ τὴν ὀξύτητα πού εἶχαν οἱ συζητήσεις και ἡ ἐν γένει πολεμικὴ, πού ἄρχισε ἀπὸ τὶς στήλες τῆς *Καθημερινῆς* ἀπὸ τὸν κ. Μιχαλόπουλο, μεταφέρθηκε στὴ *Νέα 'Εστία* ἀπὸ τὸν κ. Σπαταλά, ἀπλώθηκε στὸν ἄλλο Τύπο και κορυφώθηκε μέ τὰ φυλλάδια τοῦ Μουσσοῦρη, Μιχαλόπουλου, Σπαταλά και 'Αποστολάκη, ἐναντίον τῆς ἀναθέσεως στὸν κ. Τωμαδάκη τῆς ἀκαδημαϊκῆς κριτικῆς ἐκδόσεως τῶν *Ἀπάντων* τοῦ Σολωμοῦ, οἱ διαφορὲς γνώμες και συζητήσεις ὠφέλησαν τρομερά. Καταλήξαμε ἔτσι κ' ἐμεῖς, παρ' ὅλο πού ἡ ἐκτίμησὶς μας στὴν ἐπιστημονικὴ ἀξία τοῦ κ. Τωμαδάκη δὲν ἐμειώθη καθόλου, πὼς μέ κανέναν τρόπο δὲν ἐπιτρέπεται ἡ ὑπὸ ἐνὸς και μόνο, ἔστω και καλοῦ ἐπιστήμονος, τελειωτικὴ ἐκδοσις. Αἱ μέχρι τώρα ἀξιόλογες σολωμικὲς ἐργασίες ὡς συμβολὴ μοναχὰ μποροῦν νά θεωρηθῶν. Εἴμαστε κ' ἐμεῖς τῆς γνώμης ὅτι ἡ 'Ακαδημία θάπρεπε νά ἀναθέσῃ σὲ πολλούς, ἀναλόγως τῆς εἰδικότητός των, εἰδικὲς μελέτες, γιὰ δὲ τὴν τελικὴ μορφή τῶν ποιημάτων νά σχηματισθῇ ἐπιτροπὴ τῶν καλύτερων Σολωμιστῶν γιὰ τὴν ἐγκρισή της, ἀφοῦ πρῶτα ληφθοῦν ὑπ' ὄψιν οἱ γνώμες και ἄλλων. Ὑποθέτομε πὼς τὸ προτεινόμενο δὲν ἀποτελεῖ μείωσις γιὰ κανέναν, ἀφοῦ πρόκειται νά γίνῃ κάτι πού θάξῃ μεγάλη σημασία γιὰ τὴν ἐρημνεία τοῦ Σολωμικοῦ ἔργου.

ΣΠΥΡΟΣ ΜΙΝΩΤΟΣ

BIBΛΙΟΚΡΙΣΙΕΣ

ALEXANDRE EMBRICOS: «Physionomies» (études critiques)
Paris A. Messein, éditeur.

“Υστερ’ από τὸν Μορεάς, τὸν Παρόδη καὶ τὸν Nicolas Ségur, ὁ Ἀλ. Ἐμπειρίκος—Κουμουνδοῦρος εἶναι ὁ τέταρτος Ἕλληνας πού κέρδισε μιὰ θέση στὴ σειρά τῶν συγχρόνων γάλλων λογοτεχνῶν.

Ὁ κ. Ἐμπειρίκος ξεκίνησε σὰν λυρικός ποιητής. Τὰ Ποιήματα τοῦ Αἰγαίου (1922), ὁ Ἀπόλλων καὶ ὁ Σάτυρος (1923), τὸ Ἐπιθανάτιο Ποίημα (1925) καὶ τὰ Ζωντανὰ Τοπεῖα (1930) μᾶς ἐφανερώσαν ἕνα ποιητὴ πού δὲν ἀγνοοῦσε καμμιά ἀπὸ τίς πλιὸ προχωρημένες δεξιότητες τοῦ γαλλικοῦ στίχου, καμμιά ἀπὸ τίς ἀρετὲς πού ἔκαμαν τὴ γαλλικὴ ποίηση νὰ προχωρήσῃ εἰς τὸ μὴ περαιτέρω μὲ τὸ ἔργο τοῦ Μπωντελαίρ, τοῦ Μαλλαρμέ καὶ τοῦ Βαλερύ.

Ἄλλ’ ὁ κ. Ἐμπειρίκος εἶναι πνεῦμα ἀνήσυχο καὶ ἀνικανοποίητο. Ὑστερὰ ἀπὸ τὴ λυρική ποίηση ζητοῦσε νὰ δώσει μιὰν ἄλλη μορφή τέχνης στὴ σκέψη του, καὶ ἔγραψε τὸν Αὐτοκράτορα Ρινότμητο (1929) μιὰ σελίδα ἀπὸ τὴ Βυζαντινὴν ἱστορίαν δραματοποιημένη σὲ πέντε πράξεις. Καὶ τώρα μὲ τὸ τελευταῖο του ἔργο μᾶς παρουσιάζεται σὰν ἕνας ἄξιος κριτικός μὲ γνώση καὶ καλαισθησία, πού ξέρει νὰ ὁλοκληρώνει μέσα σὲ λίγες σελίδες μιὰ φυσιογνωμία.

Ἡ πρώτη καὶ ἀξιολογώτερη μελέτη εἶναι ἀφιερωμένη στὸ γάλλο ποιητὴ Ἀνρὺ ντε Ρενιέ τὸν ὁποῖον ἐξαιρετικά ἐκτιμᾷ ὁ κριτικός, ἴσως μάλιστα καὶ ὑπερτιμᾷ. Εἶναι μιὰ εὐσυνείδητη καὶ βαθυστόχαστη μελέτη γραμμένη μὲ φωτεινὴ συμπάθεια, καὶ ἐξετάζει τὴν ποιητικὴν αὐτὴ παραγωγή στὴ συνολικὴ ἐξέλιξή της, πού εἶναι καὶ ἡ ἐξέλιξη καὶ ὁ θάνατος τῆς συμβολικῆς σχολῆς, γιατί ὁ ντε Ρενιέ ἦταν μαθητὴς τοῦ Μαλλαρμέ, καί, στὰ τελευταῖα χρόνια, σὰν νὰ ἀκολούθησε τὸ παράδειγμα τοῦ Μορεάς, γυρίζει στὴν αἰώνια κλασσικὴ ποίηση.

Μὲ τὴν ἴδια γνώση μᾶς δείχνεται ὁ κ. Ἐμπειρίκος καὶ στὴ δεύτερη μελέτη του, ἀφιερωμένη στὸν ἄγγλο παραδοξολόγο καὶ χιουμοριστὴ Μπέρναρ Σόου. Μὲ ξεχωριστὴ σαφήνεια κρίνει, συγκρίνει καὶ κατατάσσει τὸ θεατρικὸν ἔργον του. Ἐξετάζει μὲ ποῖο τρόπον ὁ Σόου δημιουργεῖ τὸ κωμικόν, τὸν συγκερασμὸ τῆς ἰδεολογικῆς καὶ ρεαλιστικῆς διαθέσεώς του.

Ἡ μελέτη του γιὰ τὸν Πῶλ Βαλερύ εἶναι ἡ συντομώτερη τοῦ βιβλίου, ἀλλὰ κατορθώνει μέσα στίς λίγες σελίδες τῆς νὰ μᾶς δώσει ζωντανὴ καὶ ἀνάγλυφη τὴ βαθειὰ καὶ μεστή σκέψη τοῦ γάλλου ποιητῆ.

Ἄλλες του μελέτες εἶναι ἀφιερωμένες στὸν Πῶλ Κλωντέλ, στὸν Κωστή Παλαμά, στὴν ἀνατολικὴ ποίηση καὶ στὴ νέα ποιητικὴ θεωρία: le musicisme.

Ἡ μελέτη τοῦ βιβλίου αὐτοῦ μᾶς δείχνει μιὰ φορὰν ἀκόμη πόσον οἱ ποιητὲς εἶναι ἀνώτεροι στὴν κριτικὴ ἀπὸ τοὺς δασκάλους.

Ὁ κ. Ἐμπειρίκος μὲ τὴ λυρική του διαίσθηση κατορθώνει κάθε φορὰ ν’ ἀναδημιουργεῖ, σ’ ἕνα σύντομο ἀλλὰ συνολικὸ ἀντίκρουσμα, τὸ ἔργο πού ἐξετάζει.

Ω.

K. ARGENTH: Ἡ κατάληψις τῆς Χίου ὑπὸ τῶν Βενετῶν τὸ 1694.

Ὁ κ. Φίλιππος Ἀργέντης εἶνε ἀληθῶς ἄξιος παντὸς ἐπαίνου, διότι μὴ μιμούμενος τοὺς πλουσίους οἱ ὅποιοι διαθέτουν καιρὸν καὶ χρήματα εἰς κούφους ἀπολαύσεις, ἀσχολεῖται μὲ ξῆλον καὶ ἀφοσίωσιν εἰς τὴν ἔρευναν τῆς ἱστορίας τῆς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ πατρίδος. Μέχρι τοῦδε μᾶς ἔχει προσφέρει ἀνεκτιμῆτου ἀξίας ἔργα, ὡς αἱ σφαγαὶ τῆς Χίου κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν, ἡ ἀποστολὴ τοῦ στρατηγοῦ Φαβιέρου διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς Χίου, ἡ κατάληψις τῆς Χίου ὑπὸ τῶν Φλωρεντινῶν καὶ τέλος ἡ ὀριστικὴ προσάρτησις τῆς νήσου εἰς τὴν μητέρα Ἑλλάδα. Πληροφορούμεθα δὲ μετ’ εὐχαριστήσεως ὅτι ἐξακολουθεῖ τὰς ἐρεῦνας του καὶ ἐτοιμάζει καὶ ἄλλην ἀκόμη συμβολὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Χίου.

Τὸ τελευταῖον ἔργον του μᾶς ἀποκαλύπτει μιὰν σελίδα τῆς ἱστορίας τῆς Χίου ἥκιστα γνωστὴν, τὴν πρόσκαιρον δηλαδὴ κατάληψιν τῆς νήσου ὑπὸ τῶν Βενετῶν κατὰ τὸ ἔτος 1694. Μέχρι τοῦδε ἐλάχιστα ἀσαφῆ ἦσαν γνωστά διὰ τὸ ἐπεισόδιον αὐτό, ὁ κ. Ἀργέντης ὅμως προέβη εἰς ἐρεῦνας εἰς διάφορα ἀρχεῖα ὅπου ὑπέθετεν ὅτι θὰ εὗρισκε σχετικὸν ὕλικόν. Καὶ πράγματι εὗρε λαμπρὰς συμβολὰς εἰς τὰ Ἀρχεῖα Βενετίας, Ἀγγλίας, Γαλλίας, Ὁλλανδίας καὶ Τοσκάνης, εἰς τρόπον ὥστε νὰ ρίψῃ πλήρες φῶς εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ὑπὸ τῶν Βενετῶν καταλήψεως τῆς Χίου καὶ τῆς ταχείας ἀπομακρύνσεως αὐτῶν ἀπὸ τὴν νήσον. Εἰς ὀγκώδη τόμον ἐκ τριακοσίων σελίδων, εἰκονογραφημένων καὶ πολυτελέστατα ἐκδιδομένων, ὁ κ. Ἀργέντης προτάσσει ἐν ἀρχῇ, ἐν εἵδει προλόγου, ὅπως μετριοφρονέστατα τὸν ἀποκαλεῖ, τὴν ὅλην ἱστορίαν τοῦ ἐπεισοδίου τούτου μὲ σαφήνειαν καὶ ἀκρίβειαν μοναδικήν. Κατόπιν δὲ δημοσιεύει ἐν τῷ πρωτοτύπῳ των ὅλα τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τὰ ὁποῖα ἀνεῦρεν εἰς τὰ διάφορα ἀνωτέρω ἀναφερθέντα ἀρχεῖα.

Ὁ Βενετὸς νούαρχος Ἀντώνιος Ζένος ἐφιλοδόκησε νὰ καταλάβῃ καὶ τὴν Χίον διὰ νὰ ἐπεκτείνῃ τὰς Βενετικὰς κτήσεις εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ τὸ 1694 ἐπέτυχε αἰφνιδιαστικῶς νὰ γίνῃ κύριος αὐτῆς. Ἀλλ’ ἡ Βενετία δὲν ἦτο πλέον εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς, ἐνῶ ἀφ’ ἑτέρου ἡ Τουρκία ἐπροσόδευε εἰς ἰσχὺν καὶ ἐπιρροήν, διὰ τοῦτο πολὺ ὀλίγον κατώρθωσε νὰ μείνῃ εἰς τὴν Χίον ὁ Ζένος, ἀναγκασθεὶς νὰ τὴν ἐγκαταλείψῃ εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων τὸ ἐπόμενο ἔτος καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν Βενετίαν, ὅπου, ἐνῶ εὐρίσκετο εἰς τὴν φυλακὴν ἀναμένων νὰ δικασθῇ ἐπὶ προδοσίᾳ, μυστηριωδῶς ἀπέθανε. Πρὸ τοῦ ἀποθάνῃ ἐν τούτοις προσέκρουσε τὴν ἀθωότητά του μὲ μιὰν προκήρυξιν τὴν ὁποίαν μετὰ θάνατόν του ἐδημοσίευσεν ἡ Βενετικὴ κυβέρνησις, οἶονεὶ θέλουσα νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ ἀπὸ τὴν κατηγορίαν ἐπὶ προδοσίᾳ, ἐνῶ ἐπρόκειτο ἀπλῶς περὶ ἐπιπολαιότητος εἰς τὴν ὁποίαν δὲν ἦτο αὐτὸς μόνον ἐνοχος.

Ἄς εὐχηθῶμεν ὅπως ταχέως ἴδουν τὸ φῶς καὶ ἄλλαι μελέται τοῦ διακεκριμένου Χίου ἱστορικοῦ.

Εἶνε δυστυχῶς τόσο ὀλίγοι οἱ ἀσχολούμενοι περὶ τὴν πάτριον ἱστορίαν καὶ τόσο πτωχὰ καὶ ἀνεπιστημονικὰ τὰ ἔργα τὰ δημοσιευόμενα ὥστε ἀληθῶς ὁ κ. Φίλιππος Ἀργέντης εἶνε ἄξιος εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν ἐκτελεσθῆν αὐτοῦ συμβολήν.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΙΡΟΦΥΛΑΣ

ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΗΜΗΡΙΩΤΗ: «Ονειρων Ἦσκιαι» (Ἀθήναι 1936)

Ὁ Ἄγγελος Σημηριώτης δείχνεται ἀληθινὸς ποιητὴς καὶ στὰ πλὴν ἀπό-
σεχτα στιχογραφικὰ παιγνιδίσματά του. Ἐχει μιὰν ἀφάνταστη εὐκολία νὰ
διατυπώνει ρυθμικὰ τὰ καθημερινὰ συναισθήματά του.

Ἀπλώνεται σ' ἓνα ἀνυπολόγιστο λυρικό ξέσπασμα, ἂν καὶ δὲν συντρίβει
πάντα τὰ καθιερωμένα ποιητικὰ σχήματα. Καὶ ὅταν αὐτοεπαναλαμβάνεται
ὁμοῦ δὲν κουράζει γιατί εἶναι μελωδικός, παραστατικός καὶ δὲν σκοντάφτει
ποτέ. Ἡ εἰλικρινεία του ἔχει παλμούς συναρπαστικούς. Ὁ ἐρωτικός πόθος
κυριαρχεῖ στὸ μεγαλύτερο μέρος τῆς παραγωγῆς του. Τὸ τραγοῦδι του εἶναι
ἓνας πλούσιος ἀντίλαλος πού λέει τὸ ἴδιο αἶσθημα μιᾶς ἀσβυστης ἀγάπης
σ' ἓνα ὄνειρεμένο τοπίο.

Ἡ ψυχικὴ προσδοκία εἶναι τὸ μεγάλο κέντρισμα γιὰ τὸν ποιητὴ, εἶναι
τὸ δημιουργικὸ βάσανο. Τίποτε δὲν τὸν χορταίνει, τίποτε δὲν τὸν ἱκανο-
ποιεῖ. Εἶναι ἡ φωτιά τοῦ πόθου πού φλογίζει τὴν καρδιά του. Σπίθες τῆς
εἶναι κάποια γοργά, λαμπρά τραγουδάκια, πού θυμίζουν τὴ συμβολικὴ μυ-
στηριακὴ διάθεση τοῦ Στέφαν Γκεόργκε.

Συχνὰ μὲ ἐρμητικὴ διάθεση ὁ Σημηριώτης ἀκολουθεῖ τὴ Βεατρίκη
τῆς σκέψης του. Ἐνα ἀκαθόριστον ὄραμα, ἓνας μεταφυσικός στεναγ-
μὸς μέσα στη λαχτάρα τοῦ πλὴν ὕλικου πόθου, μιὰ φανταστικὴ μορφή κά-
του ἀπὸ τὸ γοργὸ φῶς μιᾶς ἀστραπῆς, εἶναι τὸ φεγγαλέο συναισθήμα τοῦ
ποιητῆ.

Ἐνα βαθὺ καὶ ἀστείρεφτο ἀνάβρυσμα τῆς ἀγάπης ποτίζει μὲ ἀρμονικούς
ρυθμούς τὴν ξεραῖλα τῆς καθημερινῆς ζωῆς.

Ὁ ποιητὴς ἀκούει ὅσα τοῦ ὑπαγορεύει ὁ Ἔρωτας, καὶ ἔτσι μέσα του πολ-
λαπλασιάζεται ὁ ἀντίλαλος τοῦ Ἀσματος τῶν Ἀσμάτων. Ἐτσι ὁ ποιητὴς εἶναι
πάντα νικητὴς ἀκόμη καὶ ὅταν ἡ δημιουργικὴ του προσπάθεια δὲν βρίσκει
τὴν ἀκρὴ, ἀλλὰ παραστρατίζει στ' ἀπροσδιόριστα συναισθήματα κάθε
στιγμῆς.

Ἡ ἀγάπη τὸν περικυκλώνει μὲ τὰ ῥίγη τῆς ζωῆς, μὲ τὸ φῶς τ' οὐρανοῦ
μὲ τὴν πνοὴ τῆς πλάσης.

Ἡ ἴδια ἀγάπη τοῦ δίνει, ἄλλες φορές, παράλογους πόθους.

Πολλοὶ ἐξακολουθοῦν νὰ θεωροῦν τὸν Ἄγγελο Σημηριώτη, ποιητὴ
τῶν *Μαύρων Κρίνων*, ἀκόμη καὶ ὕστερα ἀπὸ τὶς ἄλλες ποιητικὲς συλλογές
πού ἐτύπωσε. Ἡ συλλογὴ ἐκείνη πού καθιέρωσε τὸ ὄνομα τοῦ Σημηριώτη
ἔμεινε πλὴν συμπαθητικὴ στὴν κοινὴν ἐκτίμησιν. Ἡ ἀλήθεια ὁμοῦ εἶναι ὅτι
ὁ Σημηριώτης καὶ εἰς τὸ τελευταῖο τοῦ ἔργου *Ονειρων Ἦσκιαι* εἶναι ἓνας
ἀληθινὸς ποιητὴς πού ὄχι μόνο δὲν ἔχασε κανένα ἀπὸ τὰ ἀρχικά του χαρί-
σματα ἀλλὰ ἀπεναντίας ἐπλούτισε τὴν ποίησίν του μὲ ὅλες τὶς ἀνησυχίες
τῆς σκέψης καὶ μὲ ὅλες τὶς λαχτάρες τῆς ψυχῆς.

Ω

ΑΝΔΡ. Α. ΠΑΠΑΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΥ: «Τὸ ἐν τῇ Ἱερᾷ ὁδῷ μνήμα
τῆς ἑταιρείας Πυθιονίκης» Ἀθήνησι 1936.

Ὁ πολῦτιμος συνεργάτης τῆς '1. Ἀ. συγγραφεὺς δὲ τοῦ ἄνω ἔργου, εἶναι
γνωστὸς ἀπὸ τὰς προγενεστέρων ἐμβριθεῖς ἐπιστημονικὰς του ἐργασίας καὶ
ἀρχαιολογικὰς του μελέτας διὰ τὰς ὁποίας εὐρύτατα καὶ εὐνοϊκώτατα ἡσχο-
λήθησαν ξένοι ἐπιστημονικαὶ κορυφαὶ καὶ εἰδικὰ περιοδικά. Ὁ νεαρὸς ἀλλὰ
καὶ λαμπρὸς ἐπιστήμων εἰς τὸ νέον του ἔργον πραγματεύεται ἐπὶ τῇ βάσει
τῶν πηγῶν περὶ τοῦ περιφήμου ἐν τῇ ἀρχαιότητι μνημείου τῆς Πυθιονίκης,
τοῦ ἀνεγερθέντος διὰ δαπάνης κολοσσιαίου ποσοῦ ὑπὸ τοῦ συζύγου τῆς

Ὁρπάλου. Περὶ τοῦ μνημείου τούτου ἀπὸ τῶν ἀρχαίων συγγραφέων πλείστοι
ἡσυχολήθησαν μέχρις τῶν καθ' ἡμᾶς χρόνων, ἐπιδιώξαντες τὴν ἐξακριβώσιν
τῆς τοποθεσίας τούτου, πού ἐπέτυχε τέλος ὁ εἰδικώτατος περὶ τὴν το-
πογραφίαν καὶ ἐμβριθεῖς περὶ τὸ θέμα κ. Παπαγιαννόπουλος, ὁ ὁποῖος παρα-
θέτων, διορθῶνων ἐν πολλοῖς ἢ συμπληρῶνων, ὅλας τὰς ὑπαρχούσας περὶ
τοῦ μνημείου πληροφορίας, προσδιορίζει ἐπακριβῶς τὴν τοποθεσίαν τούτου
νοτίως τοῦ λόφου τοῦ προφήτου Ἠλιοῦ, ἀριστερόθεν τῆς ἀπ' Ἀθηνῶν
πρὸς Ἐλευσίνα σημερινῆς ὁδοῦ, ἐπακριβέστερον δὲ ἀναγνωρίζων τούτο εἰς
τὰ ἐρείπια τὰ διὰ τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ 1892 ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Δ.
Καμπούρογλου ἀποκαλυφθέντα, ἐκ τῶν ὁποίων δύναται νὰ λάβῃ τις ἰδέαν
περὶ τῆς μεγαλοπρεπείας τοῦ μνημείου.

Ἡ ἀποκάλυψις αὕτη τοῦ κ. Παπαγιαννοπούλου, προσφέρουσα ἀναντιρ-
ρήτως μεγάλην ὑπηρεσίαν εἰς τὴν ἐπιστήμην, ὀφείλει νὰ κινήσῃ τοὺς ἀρμο-
δίους εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ὑποδεικνυομένων ἐργασιῶν,
ἥτοι τῆς πλήρους ἀποκαλύψεως τοῦ μνημείου καὶ ἀνακαλύψεως τῶν σωζο-
μένων ἐν ἄλλὰ διεσπαρμένων καλλιτεχνικῶν αὐτοῦ μελῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων
ὁ συγγραφεὺς θεωρεῖ τοὺς ἀφαιρεθέντας ὑπὸ τοῦ Εἰρίην ἐκ τοῦ Δαφνίου Ἰω-
νικοῦς κίονας καὶ τὸν ἐν τῇ Ν. πλευρᾷ τοῦ Δαφνίου ἐντοιχισμένον τοιοῦτον.

Ἡ ἐξαιρετικῶς ἐνδιαφέρουσα αὕτη ἐργασία τοῦ νεαροῦ ἐπιστήμονος ἔδωσε
ἀφορμὴν εἰς τὸν κ. Πώπ νὰ γράψῃ ἐκτενῶς ἐπὶ τοῦ θέματος εἰς τὸ *Ἔθνος*
(1, 2, 12 καὶ 27 Φεβρ.) ὅπου ἐνδιαφέρουσα καὶ διαφωτιστικὴ ἐπιστολὴ τοῦ σ.

Τὸ λαμπρὸν ἔργον, τὸ ὁποῖον καὶ ὡς ἐκδοσις εἶναι ἐκ τῶν ὠραιότερων ἐλ-
ληνικῶν, κοσμεῖται ὑπὸ καλλιτεχνικοῦ ἐξωφύλλου, ὑπὸ ἀριστουργηματικῆς
εἰκόνης τῆς ἀπόψεως τῶν Ἀθηνῶν ἐκ τῆς Ἱερᾶς ὁδοῦ τοῦ ζωγράφου Πε-
λεκάση, καὶ διαφόρους ἄλλας εἰκόνας τῶν ἐρειπίων, ἄκρως ἐνδιαφερούσας,
ὡς καὶ ὑπὸ ὠραιωτάτων πρωτοτύπων ἐπιτίτλων τὰ ὁποῖα κατεσκευάσθησαν
εἰδικῶς διὰ τὴν ἐκδοσιν αὐτήν.

ΣΤΥΡΟΣ ΜΙΝΩΤΟΣ

ΜΙΧ. Θ. ΛΑΣΚΑΡΙ: *Ἕλληνες καὶ Σέρβοι κατὰ τοὺς ἀπελευθερωτικούς
των ἀγῶνας 1804—1830*. Ἀθήναι, 1936.

Εἰς τὴν ὑπὸ τὸν ἄνω τίτλον ἐξ 90 σελίδων πραγματείαν του, ἀποτελουμένην
ἐκ τῶν δύο πρώτων κεφαλαίων ἐκτενὲς ἔργον του περὶ τῶν Ἑλληνοσερβικῶν
σχέσεων κατὰ τὸν 19ον αἰῶνα, ὁ συγγραφεὺς δίδει μίαν σύντομον μὲν ἀλλὰ πλου-
σίαν εἰς βιβλιογραφίαν καὶ ἱστορικὴν ἐμβριθεῖαν ἐξιστόρησιν τῆς ἀπὸ τοῦ κατὰ
τὸ 1804 τοπικοῦ ἐπαναστατικοῦ κινήματος τῶν Σέρβων ἐν τῷ πασσαλικῷ τοῦ
Βελιγραδίου μέχρι τοῦ 1830. ἐξελίξεως τῶν σερβικῶν πραγμάτων, ἰδίᾳ δὲ τὴν
δρασιν τῶν δύο μεγάλων ἀρχηγῶν τῶν μετέπειτα ἡγεμονικῶν οἰκῶν Καραγεώρ-
γεβιτς καὶ Ὁβρένοβιτς. Ὁ σ. πραγματεύεται ἐκτενῶς περὶ τῶν ἀναμειχθέντων
κατὰ τὸν ἀπολευθερωτικὸν ἀγῶνα τῶν Σέρβων Ἑλλήνων ὀπλαρχηγῶν, ἰδιαιτέ-
ρως δὲ περὶ τοῦ ἐξαιρετικοῦ ρόλου, ὃν κατ' αὐτὸν ἔπαιξεν ὁ ἡγεμὼν τῆς Βλαχίας
Κ. Ὑψηλάντης τοῦ ὁποίου ὁ υἱὸς Ἀλέξανδρος τραγικὸς πρωταγωνιστὴς τοῦ Ἀ.
Κ. γῶνος μεταίως ἐστηρίχθη—ὡς σκεπτικιστικῶς παρατηρεῖ ὁ κ. Λάσκαρις—ἐπὶ
τῆς πρὸς τὸν πατέρα του εὐγνωμοσύνης τῶν Σέρβων διὰ κοινὴν ἐξέγερσιν. Ὁ
συγγραφεὺς πραγματεύεται ἀκόμη καὶ περὶ τῶν ὑπὲρ τῶν ἰδίων ἐνεργειῶν τοῦ
Καποδιστριαίου. Τὸ ἀφορῶν τὸν τελευταῖον μέρος εἶναι περισσώτερον ἐνδιαφέ-
ροντος καθόσον συμβάλλει πολυτίμως εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Κυβερνήτου καὶ
ἰδίως τῆς διπλωματικῆς αὐτοῦ δράσεως ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ του παρὰ τῷ αὐτοκρά-
τορι. Τὸ ὑπὲρ τῶν Σέρβων ἐνδιαφέρον τοῦ Κυβερνήτου, τὸ ὁποῖον ἀσφαλῶς

συνέλιπτεν μετὰ τῶν ρωσικῶν συμφερόντων, ὥθησε τοῦτον εἰς τὸ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐπιμόνως νὰ φέρῃ ἐπὶ τάπητος ἐνώπιον τοῦ Συνεδρίου τῆς Βιέννης τὸ ζήτημα τῶν ὑπὸ τὴν Τουρκίαν χριστιανῶν καὶ δὴ τῶν Σέρβων, διὰ τοὺς ὁποίους καὶ μόνους, λόγῳ τῆς ἐπὶ Καραγεώργεβις ἐπιτευχθείσης σχετικῆς αὐτονομίας καὶ προνομίων, τῶν ἀναγνωρισθέντων ὑπὸ τῆς ρωσσοτουρκικῆς συνθήκης τοῦ Βουκουρεστίου (1812), ὑφίστατο τοιοῦτον ζήτημα, καὶ συνεπῶς σχετικῶς εὐκολος ἡ ἀνακίνησίς του. Καὶ τοῦτο μὲν, ὡς γνωστὸν, ἐστάθη ἀδύνατον, τοῦ ὀνόματος τῆς Τουρκικῆς αὐτοκρατορίας μὴ ἀναφερθέντος ἐν τῷ Συνεδρίῳ, οὐχ' ἦτον ὁμως ὁ Καποδίστριας δὲν ἔπαυσε ἐξασκῶν ὅλην τὴν ἐπιρροήν του ἐπὶ τοῦ αὐτοκράτορος, ὅπως ὑποστηριχθῇ ὁ σχηματισμὸς τριῶν ὁμοσπόνδων ἡγεμονικῶν Μολδαβίας, Βλαχίας καὶ Σερβίας, ὡς καταφύγιον τῶν διωκομένων χριστιανῶν, πρᾶγμα «ποῦ θὰ ἀφώπλιζεν τὰς ζυλοτυπίας τῶν Εὐρωπαϊκῶν αὐλῶν» καὶ θὰ τὰς ἠνάγκαζε νὰ συμμετάσχουσιν εἰς τὰς ὑπὲρ τῶν χριστιανικῶν λαῶν διαπραγματεύσεις, ἀναγνωρίζουσαι τὸ ὄρθον τοῦ συστήματος τούτου, τὸ ὁποῖον «ἀναγκαίως ἡ Ρωσία θὰ ἠκολούθει ὅταν θὰ ἤρχετο ἡ ὥρα νὰ ἀποδοθῇ εἰς τοὺς Ἕλληνας ἡ κληρονομία τῶν προγόνων των». Ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ ἐν τῇ μυστικοπαθείᾳ καὶ ἀφοσιώσει του εἰς τὴν ιδεάν τῆς νομιμότητος καὶ τῇ προσφιλεστάτῃ ἐκείνῃ τῆς Ἱερᾶς Συμμαχίας, ἐφάνη ἀνένδοτος, ὡς γνωστὸν δὲ μόνον ἡ ἀνάρρησις τοῦ ἀποφασιστικοῦ διαδόχου του Νικολάου τοῦ Α'. ἐνεκαίνιασε σθεναρὰν πολιτικὴν τόσον ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων ὅσον καὶ ὑπὲρ τῶν Σέρβων, ἐπιτυχόντων μετὰ 15τίαν περίπου καὶ σχεδὸν ταυτοχρόνως τὴν πλήρη ἀνεξαρτησίαν των.

Εἰς τὸ Συνέδριον ὁ Καποδίστριας πλὴν τῆς ἐκκλήσεως τῆς Ἰονίου Γερουσίας ὅπως ἀντιπροσωπεύσῃ ἐν αὐτῷ τοὺς συμπατριώτας του Ἑπτανήσιους, ἐλάμβανεν συνεχεῖς ἐκκλήσεις τοῦ Σερβικοῦ λαοῦ ὅπως «ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ Συνεδρίου ἐπιτύχῃ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους τούτου παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῶν συμμάχων του, ἔλεος καὶ τὴν μετὰ τῶν Τούρκων εἰρήνευσιν».

Τὸ δεύτερον Κεφάλαιον πραγματευόμενον τὰς συνεννοήσεις τῶν Φιλικῶν μετὰ τὸν Καραγεώργην κατὰ πρῶτον, μετὰ δὲ τὴν δολοφονίαν τούτου μετὰ τὸν Μιλᾶνον, ἔχει ἐξαιρετικὸν ἐπίσης ἐνδιαφέρον λόγῳ τῶν ἀφθόνων ντοκουμενταρισμένων πληροφοριῶν καὶ πολυτίμων ἀνεκδότων ἐγγράφων τὰ ὁποῖα φέρει εἰς φῶς ὁ διαπρεπὴς συγγραφεὺς ἐκ τῶν ἐρευνητῶν του εἰς τὰ Ἀρχεῖα τῆς Κετίγγης, Βελιγραδίου καὶ Παρισίων. Σπουδαῖον ρόλον ἔπαιξεν, ὡς γνωστὸν, ἐν ἀρχῇ ὁ περίφημος Γεωργάκης Ὁλύμπιος, συναγωνιστὴς τοῦ Καραγεώργη κατὰ τὴν πρώτην Σερβικὴν ἐξέγερσιν, διὰ νὰ ἀναλάβῃ κατόπιν ὁ ἴδιος ὁ Ὑψηλάντης τὴν ἐξακολούθησιν τῶν διαπραγματεύσεων μετὰ τὴν εἰς αὐτὸν ἀνάθεσιν τῆς ἀρχηγείας τοῦ ἀγῶνος.

Οὕτω ὁ κ. Λάσκαρις φέρει εἰς φῶς ἐπιστολὴν τοῦ Ὑψηλάντου (7 Ἰαν. 1821) πρὸς τὸν Μιλᾶνον, διὰ τῆς ὁποίας ὁ ἀρχηγὸς γνωρίζων τὴν κατ' ἐξοχὴν φροντίδα τοῦ δευτέρου ὅπως ἐξασφαλίσῃ τὴν κληρονομικὴν διαδοχὴν τῆς ἐξουσίας, «ἐκ μέρους τῶν συνόλων τῶν κατοίκων τῆς Ἑλλάδος» ἀνεγνώριζε τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ Μιλάνου. Οὗτος ὁμως ἀμφιβάλλων διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἐγχειρήματος καὶ τὴν ἐκ μέρους τῆς Ρωσσίας ὑποστήριξιν, μὴ εὐρίσκων δὲ ἐπαρκῆ τὰ προσφερόμενα ἀνταλλάγματα ἔναντι τοῦ κινδύνου εἰς τὸν ὁποῖον θὰ ἐξετίθετο, παρέμεινε ἀμέτοχος πάσης δράσεως κατὰ τὸν ἀγῶνα. Τότε ὁ Ὑψηλάντης ἀπέβλεπεν εἰς τὴν βοήθειαν τῶν Μαυροβουνίων, τὴν συμμετοχὴν τῶν ὁποίων εἰς τὴν κατὰ τῶν Τούρκων ἀγῶνα ἐπεδίωξεν ἐπανειλημμένως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς Ἐπαναστάσεως ἡ Ἑλλάς, ἰδίως κατὰ τὸ 1825 μέσῳ τοῦ περιφήμου τυχοδιώκτου Κεφαλᾶ. Περίεργος εἶναι ἡ ἀπάντησις τοῦ Μητροπολίτου Ἰγνατίου ἐκ Πίζης πρὸς τὸν τελευταῖον, δι' ἧς τὸν ἀπέτρεπεν νὰ παρασύρῃ χριστιανικοὺς λαοὺς ἀθῶους, πτωχοὺς καὶ ὑστερημένους πολεμοφρόνους,

εἰς τὴν καταστροφὴν. Ὡς φαίνεται ὁ πατριώτης ἱεράρχης ἐφοβεῖτο μήπως ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως τῶν ὁμόρων τῆς τούτων ἐπαρχιῶν, δυσηρεστεῖτο ἡ Αὐστρία καὶ διετίθετο ἐπὶ ἐχθρικώτερον πρὸς τὸν Ἀγῶνα, ἄνευ σημαντικῆς ὠφελείας. Ἐπὶ τῶν κατόπιν συνεννοήσεων ὁ κ. Λάσκαρις δίδει νέα ντοκουμέντα, ὡς τὴν πρότασιν συμμαχίας τῆς Γεν. Διοικήσεως τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸν Μητροπολίτην Κετίγγης, ἔχοντος μεγάλην ἐκεῖ ἐπιρροήν. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ ἀπάντησις τούτου. Παραπονούμενος διότι δὲν προσεκλήθη ἐγκαίρως νὰ συμμετάσχῃ εἰς τὴν Φιλικὴν Ἐταιρίαν κατὰ τὴν σύστασίν της, ἐκφράζει τὸν δισταγμὸν του νὰ ἐξεγείρῃ τοὺς συμπατριώτας του, πλὴν τῶν ἄλλων καὶ λόγῳ τοῦ ὅτι «ἡ ἀσυμφωνία τῶν Ἑλλήνων ἔφερε τοὺς ἀρχηγούς καὶ τὸν στρατὸν εἰς μίαν τοιαύτην ἀδράνειαν καὶ ἀκινήσιαν, ὥστε παρὰ τὰς Εὐρωπαϊκὰς βοηθείας, μία φοῦχτα γυνῶν καὶ τετραηλισμένων Ἀράβων, εἰς τὸ κέντρον τῆς πατρίδος σας, νὰ κάμῃ τόσας καταστροφάς...» Εἰς ἐτέραν ἀπάντησιν (28 Ἀπρ. 1826) ὁ ἴδιος ἀρνούμενος τὴν ἀποστολὴν τῶν ζητουμένων 300 Μαυροβουνίων πρὸς ἐνίσχυσιν, προφητεύει «ὅτι τὸ περρωμένον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους θέλει ἀποφασίσῃ δι' ἐκεῖνο ὅλων τῶν ὑπὸ τὴν Τουρκίαν ὁμοθρήσκων λαῶν».

Δὲν φαντάζομαι νὰ εἶναι μόνον ἡ ἄγνοια τῶν σλαβικῶν γλῶσσῶν ἡ αἰτία τῆς ἀδιαφορίας ἡμῶν τῶν Ἑλλήνων ὅχι μόνον διὰ τὴν ἱστορίαν τῶν ὁμόρων μας Βαλκανικῶν λαῶν ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἔθιμά των, τὴν ζωὴν των, τὴν πρόοδον καὶ τὸν πολιτισμὸν των, ἰδίως δὲ τῆς Σερβίας ἡ ὁποία ἀνεπτύχθη σπουδαίως μετὰ τὸν πόλεμον διὰ τῆς ἀποκτήσεως τῶν πλουσιῶν εἰς πολιτισμὸν καὶ πρόοδον πρῶτον αὐστριακῶν ἐπαρχιῶν. Πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν εἰς τοὺς Ἕλληνας ἐπεκράτει ἡ ιδέα ὅτι ἐπρόκειτο περὶ λαῶν καθυστερημένων, ἡμιαγχιῶν ἀντίληψις καὶ ὑποτίμησις ἐσφαλμένη, προῖον δὲ τοῦ φυλετικοῦ ἀνταγωνισμοῦ καὶ τῶν ἀντεκδικήσεων τοῦ παρελθόντος. Ἡ νέα τάσις τῆς μετὰ μίαν γνωριμίας ἐσημειώθη ἰδίως ἀπὸ τῶν Βαλκανικῶν Συνεδρίων, τὰ ὁποῖα ἦσαν πρόδρομοι τοῦ μετέπειτα ἱστορικοῦ Βαλκανικοῦ Συμφώνου. Ἀληθῶς περὶ τῆς Σερβικῆς Ἐπαναστάσεως γνώσεις εἰχομεν ἐκ τῆς παλαιᾶς μεταφράσεως τοῦ Κωστή, πολλὰς δὲ τῶν πληροφοριῶν ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Φιλίππου καὶ Κανδηλώρου μελετῶν. Ὅπως δὲ ὅμως τὸ θέμα ἦτο σχεδὸν παρθένον, εἰς τοῦτο δὲ συνίσταται ἡ ἱκανότης καὶ ἡ ἀξία τῆς πολυτίμου συνθετικῆς ἱστορικῆς ἐργασίας τοῦ κ. Λάσκαρι, ἡ ὁποία μετὰ τὰς εὐσυνειδήτους παραπομπὰς της, τὰς ὑποδείξεις τῆς νεωτέρας βιβλιογραφίας, καὶ τῶν νέων ντοκουμέντων, ἀσφαλῶς θὰ δώσῃ ὠθησιν πρὸς συναφεῖς ἐργασίας, ἐπιτυχοῦσα ἤδη τὸ γενικὸν ἐνδιαφέρον. Καὶ κατ' ὁρμὴν τοῦτο ὁ συγγραφεὺς διὰ τῆς βαθείας γνώσεως τῶν γλωσσῶν καὶ τῆς ἱστορίας τῶν Βαλκανικῶν λαῶν διὰ τῆς εὐρείας ἐκείνης μορφώσεως, τῆς θετικῆς, ἀπληλαγμένης αἵμα πάσης σχολαστικότητος, μορφώσεως ἡ ὁποία ἀποτελεῖ τὴν χάριν καὶ ἀξίαν τῶν Εὐρωπαίων ἐκείνων ἐπιστημόνων, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ τῆς Πανεπιστημιακῆς ἑδρας προάγουσι τὸν πολιτισμὸν εἰς ὅλας αὐτοῦ τὰς ἐκφάνσεις, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς ἀπιστεύτου δραστηριότητος καὶ φιλοπονίας του. Πράγματι ὁ σ. εὐρίσκει τὸν χρόνον, μετὰ τῶν καθηκόντων του τῆς διδασκαλίας τῆς ἱστορίας τῶν νεωτέρων χρόνων εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης, τὴν ἑδραν τῆς ὁποίας ἐπαξίως κατέχει καὶ λαμπρύνει, νὰ συμμετέχῃ διεθνῶν ἐπιστημονικῶν συνεδρίων καὶ νὰ ἐρευνᾷ ἐπιτοπίως τὰς πηγὰς εἰς τὰ Ἀρχεῖα τῶν Πρωτευουσῶν τῶν Βαλκανίων, ἐξ' ὧν ἐρευνῶν μᾶς ἔχει χαρίσει μέχρι τοῦδε πλὴν τῶν ἄλλων καὶ τὰς δύο πολυτίμους μονογραφίας «Θωμάσιος ὁ μεταφραστὴς τῶν

Σερβικῶν τραγουδιῶν» καὶ «Σχέσεις Θωμαζαίου καὶ Μουστοξύδου» διὰ τὰς ὁποίας θὰ ἀσχοληθῶμεν ἄλλοτε.

Κατέχων ἐντελῶς τὸ θέμα, μὲ ἀκριβὲς μέτρον κρίσεως ἐπὶ προσώπων καὶ πραγμάτων, μὲ καθαρὰν ἀντίληψιν τῆς πολιτικῆς ἀτμοσφαιρας τῆς ἐποχῆς μὲ ἐμβριθεῖαν καὶ ἀνεῖν, τὰ ὁποῖα προσδίδουν εἰς τὸ ἔργον ἐπαγωγικότητα, κομψότητα, χάριν καὶ ἐνδιαφέρον ζωηρόν, ὁ κ. Λάσκαρις ἔδωσε ἔργον λαμπρὸν καὶ ζηλευτόν.

Ἐν τῇ ἐκδοθείσῃ πρότινος ἀναγραφῇ τῶν κυριωτέρων ἱστορικῶν ἐργασιῶν τοῦ κ. Λάσκαρι ἀναφέρονται περὶ τὰς 30 μονογραφίαι, δημοσιευθεῖσαι ἰδίως σλαβῶν εἰς ἔγκριτα εἰδικὰ περιοδικά, μετὰ περιλήψεων τῶν πραγματευομένων θεμάτων καὶ τῶν ἐπ' αὐτῶν ξένων βιβλιοκρισιῶν, ὡς καὶ αἱ τιμητικαὶ διακρίσεις τὰς ὁποίας ἐπαξίως ἔτυχε ὁ σ. διὰ τὸν ὁποῖον ἡ ἐπιστῆμη ὡς καὶ ἡ ἰδιαιτέρα πατρίς του Ἑλλάδος συμνύνεται.

ΣΠΥΡΟΣ ΜΙΝΩΤΟΣ

ΔΙΑΦΟΡΑ

Τιμητικαὶ ἐκδηλώσεις στὸν κ. Καμπούρογλου.

Μιά ἐγκάρδια γιορτὴ γίνηκε στὸ Ἀτελιὲ στίς 12 Φεβρ., σ' ἓνα δαίπνο πού προσφεραν οἱ καλύτεροι τῶν Ἑλλήνων διανοουμένων, καλλιτεχνῶν καὶ μελῶν τῆς Ἀθην. Κοινωνίας πρὸς τιμὴν τοῦ προτύπου τῆς καλωσύνης καὶ σοφοῦ ἀκαδημαϊκοῦ μας κ. Καμπούρογλου. Αἱ προδόσεις ἦσαν πολλῆς καὶ ἐγκάρδιες, γεμάτες ἀγάπη καὶ θαυμασμό γιὰ τὸν τιμώμενο, πού μὲ τὴν παντοτεινὴ δροσερότητά του ἔδωσε καὶ μιὰ σύντομη ἱστορικὴ διάλεξη γιὰ τὴ γεννεαλογία τῆς *Κόρης τῶν Ἀθηνῶν*. Ταυτόχρονα ἐκυκλοφόρησε τιμητικὸν τεῦχος μὲ γνῶμες γιὰ τὸ ἔργο τοῦ *ἐραστοῦ τῶν Ἀθηνῶν* κ. Καμπούρογλου, ἀπὸ τίς ὁποῖες μεταφέρουμε τοῦ κ. Σιγούρου :

«Μιά πόλιν ἱστορικὴν, σὰν τὴν Ἀθήνα, τὴ χαρακτηρίζουν ὄχι μονάχα τὰ θαυμαστά τοπεῖα της, τ' ἀρχαῖα μνημεῖα της, οἱ βυζαντινοὶ ναοὶ της καὶ οἱ παλαιῖκές συνοικίαι της, ἀλλὰ καὶ οἱ θεματοφύλακες τῶν τοπικῶν παραδόσεων καὶ θρύλων, κάποιες ἀδρές πνευματικὲς φυσιογνωμίες πού φαντάζουν στοὺς συγχρόνους τῶν σὰν ἀπομεινάρεια ἀκατάλυτα ἀπὸ τὸ Χρόνο. Τέτοιους μοναδικὸς τύπος σήμερα μᾶς φαίνεται ὁ Δ. Γρ. Καμπούρογλος, ὁ ἐραστὴς καὶ ἱστοριογράφος τῆς Ἀθήνας ὁ Ἀναδρομάρχης τῆς Ἀττικῆς, ὁ πρωτεκλεκτὸς τῆς Ἀκαδημίας, ὁ πολυχρονεμένος πού πηγαίνει, ὑπερήφανος καὶ πρόσχαρος, μὲ σταθερὸ βῆμα, νὰ συναπαντήσῃ τὸν Αἰῶνα.»

Στίς 19 Ἀπριλίου στὴν πλατεία τῆς «Φιλομούσου Ἑταιρείας» ἔγιναν τὰ ἀποκαλυπτήρια τῆς προτομῆς τοῦ δημοφιλοῦς ἀθηνογράφου, μὲ τὴν παρουσία τῶν ἀρχῶν καὶ ἀλείρου κόσμου. Τὸν πανηγυρικόν, ὡραιότατον, (βλ. Καθημερινὴ 20 Ἀπρ.) ἐξεφώνησεν ὁ Πρόεδρος τῆς «Ἐνώσεως Ἀθηναίων τοῦ τόπου» κ. Περ. Ἰακ. Ἀργυρόπουλος. Συγκινημένος ἀπῆντησεν ὁ κ. Καμπούρογλου. Τὴν μεσημβρίαν παρετέθη τιμητικὸν πρόγευμα ὑπὸ τοῦ κ. Δημάρχου κ. Κοτζίτ, ὅπου ἤγειρε πρόποσιν ὁ Ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Λούβαρις.

Σ. Μ.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

- Ἀθῆν. ἄς Ταρσοῦλη : *«Μαργαρίτα Ἀλβάνη Μηνιάτη»* Ἀθῆναι, 1935.
- Λουκίου Ἀπουλίου : *«Τρεῖς καὶ ψυχὴ»*. Μετάφρασις Παλμύρας Χονδροδήμου. Ἀθῆναι, 1936.
- Ἀνδ. Α. Παπαγιαννοπούλου—Παλαίου : *«Τὸ ἐν τῇ ἱερᾷ δόξῃ μνήμα τῆς Ἑταίρας Πυθιονίκης»*. Ἀθῆναι, 1936, 80. 100.
- Σ. Θ. Λάσκαρι : *«Διπλωματικὴ ἱστορία τῆς Εὐρώπης 1814—1914»*. Ἀθῆναι, 1936, 80. 250.
- Ἀνδρέου Μ. Ἀνδρεάδου : *«Βιβλιογραφία»*, ἐπιμελεῖα, Ε. Π. Φωτιάδης. Ἀθῆναι, 1936.
- Μαρ. Μινώτου : Zante, le village et la campagne (Conference radio-diffusée par la poste de Bari). Tirage à part du Messenger d'Athènes, 1936, dr. 30.
- Γ. Βαλέτα : *«Κοιτικὰ στὸ Σολωμό»*. (Ἀπόσπασμα ἀπὸ τὸ φιλολογικὸ *Νέο Κόσμο*) Ἀθῆναι, 1935.
- Δ. Π. Πασχάλη : *«Ἰάκωβος Βασιλικὸς Ἡρακλείδης»* Ἀρχὸς καὶ Μαρκίων τῆς Σάμου, Κόμης Παλατινός, Ἡγεμὼν τῆς Μολδαβίας (1561—1564) Ἀνατόλ. ἐκ τοῦ Ἡμερ. τῆς Μεγ. Ἑλλάδος). Ἀθῆναι, 1936.
- Νικίου Α. Βέρτη : *«Κατάλογος τῶν ἐν τῇ Ἑθνικῇ Βιβλιοθήκῃ κατὰ τόμον κατατεθειμένων ἀντιτύπων 1934»*. (Γενικοῦ Συμβουλίου Βιβλιοθηκῶν τῆς Ἑλλάδος, 8ον τῆς σειρᾶς). Ἀθῆναι, 1936.
- Μιχαὴλ Θ. Λάσκαρι : *«Ἕλληνες καὶ Σέρβοι»* κατὰ τοὺς ἀπελευθερωτικοὺς τῶν ἀγῶνας 1804—1830. Ἀθῆναι, 1936.
- Γεωργ. Γ. Λαδᾶ : *«Βιβλία παλαιὰ καὶ δυσέρεστα. Προσθήκαι εἰς τὴν Bibliographie Jonnienne»* (Τιμοκατάλογος 3ος). Ἀθῆναι, 1935.
- Δημ. Π. Πασχάλη : *«Παραδόσεις περὶ ἀνεραῖδων ἐν Ἀνδρῶν»*. Ἀνδρος, 1936.
- G. Zoras : *«Nel cinquantenario dell'annessione della Tessaglia alla Grecia»*. Roma, istituto per l' Europa Orientale, 1935.
- Θεοφ. Βορέα : *«Ρυθμοὶ ἀθανάτων»*. Τόμ. Α' (Μετάφρασις ποιημάτων). Ἀθῆναι, 1935.
- Ἀλκη Κωτσάκη : *«Οἱ κατακτητὲς»* (Μυθιστόρημα) Ἐκδοσις Κασταλίας. Ἀθῆναι, 1935.
- Μ. Τριανταφυλλίδη : *«Ἀπὸ τῇ γλωσσικῇ μας ἱστορία. Βεναρδάκης—Κόντος—Χατζιδάκης»*. Ἀθῆναι 1935.
- Μιχ. Ροδᾶ : *«Ἔθνος καὶ ἡθοποιοὶ»* Ἀθῆναι, 1935.
- Γ. Βαλέτα : *«Τὰ νέα λεσβιακὰ γράμματα. Α'. Ὁ Σταυράκης Ἀναγνώστης καὶ ἡ σχολὴ του»*. (Ἀνατόλ. ἀπ' τὸν *Ποιμένα* Μυτιλήνης). Μυτιλήνη, 1935.
- Κ. Μ. Μιχαηλίδη : *«Ὁ Βεναρδάκης καὶ τὸ γλωσσικὸν»* (ἀνατόλ. ἀπὸ τὰ Νέα Γράμματα) εἰς δύο τεύχη). Ἀθῆναι, 1935.
- Δ. Π. Πασχάλη : *«Ἡ ἐν ἀποικίαις τῆς Ἀνδρου γυναικεία μονὴ τῆς Ἀγίας Μαρίνης»*. (Ἀνατόλ. ἐκ τοῦ 1Α' τόμ. Βυζαντινῶν Σπουδῶν). Ἀθῆναι, 1935.
- Μιχ. Θ. Λάσκαρι : *«Ἱστορικαὶ ἐργασίαι. Κρίσεις περὶ αὐτῶν. Τιμητικαὶ διακρίσεις»*. Ἀθῆναι, 1935.
- Γεωργ. Ε. Γεωργακοπούλου : *«Οἱ λιμένες τῶν ξένων εἰς τὸ Βυζάντιον. Ἐλεύθεροι ἔθνη Ἑνετῶν, Γενουατῶν, Ἀμαλφηνῶν, Πισατῶν καὶ ἐπιδρασίς των εἰς τὴν ἑλλην. ναυτιλίαν»*. Ἀθῆναι, 1935.
- Βεβήλου ἀνεπιστήμονος (Μουσοῦρη) : *«Νέος φωστὴρ ἐπιστημονικὸς»*

ρητορική ἔννοια εἶναι μαζὺ προμήνυμα καὶ τέρμα τοῦ ποιητικοῦ στοιχείου, ὁ ρητορισμὸς ἀλληλένδετος μὲ τὸ λυρισμό». «Ὁ ποιητὴς ζωγραφίζει, ὁ ποιητὴς ρητορεύει». Συνοψίζοντας λέγει ὅτι «ἡ ποίηση τοῦ Β. εἶναι ἡ πιὸ γερὴ πού δόθηκε ὡς τώρα τῆς νέας ἑλλ. ψυχῆς νὰ χαρῇ, ἡ πλουσιώτερη γλῶσσα πού εὐτύχησε ποιητῆς. Ὁ Β. εἶναι ὁ πρῶτος ἀγνὸς καὶ σὲ πολλὰ ἀσύγκριτος ἐπικός μας, ὅσο κι' ἂν τὰ προτερήματα τοῦ τεχνίτου δὲ φτάνουν κάποτε νὰ ὑπηρετήσουν στὴν ἐντέλεια τῆς φαντασίας του. Ποιητὴς δημητρίδης, μυστραλίκος, μεγάλος». Ὁ κ. Παλαμᾶς ἀναφέρει ὡς μαθητὰς τοῦ Β. τὸν Τριζοῦπη, τὸ Ροῖδη καὶ τὸ Σικελιανό. Στὶς 15 Μαρτ. «Ὁ ποιητὴς καὶ ὁ πεζογράφος» ἀπὸ τὸν Βλαχογιάννη. Τὴν 1. Ἀπριλ. «Ἕνας ξεχασμένος μελετητὴς τοῦ Βαλαωρίτη—ὁ Θωμαζαῖος» τοῦ κ. Γ. Βαλέτα, πού ἀναφέρει τὶς κρίσεις τοῦ μεγάλου Δαλματοῦ γιὰ τὸν Β. στὸ *Digionario estetico*, στὸ *Diritto*, καὶ στὸ *Secondo esilio*, τὶς δημοσιευμένες ἀπὸ τὸν Δεβιάζη στὸ *Period.* *Κόσμος* (Σμύρνη, 1913) καὶ ὅπου ὁ Θωμ., καίτοι ἀποτρέπει τὸ Βαλ. ἀπὸ τὸ ρητορισμό, συγκρίνει τὸ Θανάση Βάγια μὲ τὸ 320 ἔσμα τῆς *Κόλασης*, βρίσκοντας σ' αὐτὸν στιγμὲς πού δὲν τὶς βρίσκει κανεὶς στὸ ὅμοιο κομμάτι τοῦ Δάντη. Ἐπίσης ὁ κ. Βαλέτας (1 Μαρ.) μιλά γιὰ τὴ μετάφραση τοῦ Ἑθνικοῦ ὕμνου ἀπὸ τὸν πρῶτος ἀποθανόντα ἄγγλον ποιητὴν Kipling.

— Στὴν «*Grece touristique*» (Ἀπρίλιος), ὠραῖο ἄρθρο τοῦ Douglas Chandler διὰ τὴν σημερινὴν ζωὴν τῆς Κερκύρας, μὲ ωραιότατες φωτογραφίες τοῦ κ. Περίλλα ἀπὸ τὴν νῆσον.

— Πολὺ ἐνδιαφέρον τὸ τεῦχος Ἀπριλίου τῆς «*Ἠχοὺς τῶν Κεφαλλήνων*». Βρίσκουμε προσθήκες τοῦ κ. Κορδάτου γιὰ τὰ πρῶτα ἀγροτικά κινήματα στὴν Ἐπτάνησ, συνέντευξη μὲ τὸ Παλαμᾶ γιὰ τοὺς Κεφαλλονίτες, σημεῖωμα γιὰ τὸ πρῶτο *Μουσεῖο* στὴν Ἐπτάνησο ἐπὶ Προστασίας, συνέχεια τοῦ *Δύχνου* τοῦ Λασκαράτου κ.τ.λ.

— Στὴ *Βραδυνή* (13 Ἀπριλ.): «Τὸ Πάσχα στὴν Κέρκυρα» τοῦ Δ. Καλλονᾶ.

Στὸ τεῦχος αὐτὸ δίδουμε τὰ περιεχόμενα τοῦ προηγούμενου τόμου Θ'. (1935).

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΙΟΝΙΟΥ ΑΝΘΟΛΟΓΙΑΣ

Ἐτησία Δραχ. 50

Ἐξάμηνος 25

Ἐτησία ἐξωτερικοῦ δολλάρια 2

Διαφημίσεις : Ὀλόκληρος σελὶς ἐξωφύλλου Δραχ. 500

Ἡμίσεια » » » 350

ΕΚΔΟΤΗΣ—ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΠΥΡΟΣ ΜΙΝΩΤΟΣ

Ἐμβάσματα, συνεργασία καὶ ὅ,τι ἄλλο σχετικὸ μὲ τὸ περιοδικό, ἀποστέλλονται στὴ διεύθυνση :

Κον Σπύρον Μινῶτον

Γ' Σεπτεμβρίου 113α Ἀθῆναι

ANTHOLOGIE IONIENNE.— Revue d'histoire et de folklore.

DIRECTEUR.— SP. MINOTTO (avocat)

Rue Tritis Septemvriou 113A Athènes (Grèce).

Οἱ καθυστεροῦντες τὰς συνδρομὰς των παρακαλοῦνται θερμότατα ὅπως ἀποστείλωσι ταύτας εἰς τὸν ἐκδότην καὶ Διευθυντὴν τῆς *Ἰονίου Ἀνθολογίας* Κον Σπύρον Μινῶτον, Γ'. Σεπτεμβρίου 113α Ἀθῆνας.

Παρακαλοῦνται οἱ ἀνταλλάσσοντες τὰς ἐκδόσεις των μὲ τὴν *Ἰόνιον Ἀνθολογίαν*, ὡς καὶ οἱ συγγραφεῖς νὰ λάβωσι γνῶσιν τῆς ἀλλαγῆς τῆς Διευθύνσεως.

Πωλοῦνται εἰς τὰ γραφεῖα μας αἱ κάτωθι ἐκδόσεις τῆς

Ἰονίου Ἀνθολογίας.

3ος	τόμος	Ἰονίου Ἀνθολογίας	δραχ.	120
4ος	»	»	»	100
5ος—9	»	ἐκαστος	»	50
1ος καὶ 2ος	»	ἀτελής (ἐξηντηλημένος)	»	200
Λαογραφικά	Ζακύνθου.	Τραγούδια	»	50
»	»	Ὀμιλίες	»	60
»	»	»	»	25
Τὸ ρεμπελιὸ τῶν Ποπολάρων			»	25
Ἡ παραχώρηση τῆς Πάργας			»	45
Λεύκωμα Φωσκόλου (Ζακύνθου)			»	

Οἱ συνδρομηταὶ μας δύναται νὰ μᾶς παραγγείλουν καὶ τὰς ἐκδόσεις τῆς «Ἐταιρείας πρὸς ἐνίσχυσιν Ἑλληνιστῶν Μελετῶν».

...ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΑΓΑΠΟΥΝ ΑΥΤΗΝ ΤΗΝ
ΑΝΤΙΣΗΠΤΙΚΗΝ ΟΔΟΝΤΟΚΡΕΜΑΝ Η
ΟΠΟΙΑ ΚΑΘΑΡΙΖΕΙ ΤΟΣΟΝ ΚΑΛΑ

...Καὶ οἱ ὁδοντοῖατροὶ
τὴν συνιστοῦν ἐπίσης.

Οἱ ὁδοντοῖατροὶ συνιστοῦν τὴν ΚΟΛΥΝΟΣ διὰ τὰς ἀντισηπτικὰς τῆς ἰδιότητος. Καταστρέφει ἀμέσως ὅλα τὰ ἐπικίνδυνα μικρόβια τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται μέσα εἰς τὸ στόμα καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι αἰτία τῶν πόνων καὶ τῆς σήψεως. Καθαρίζει πᾶσαν ἐπιφάνειαν καθὼς καὶ τὴν ἐλαχίστην σχισμὴν. Λευκαίνει, καθαρίζει τὰ δόντια καὶ εἰσδύει ὅσον οὐδερμία ἄλλη συ-

νήθης ὁδοντόκρεμα δύναται νὰ τὸ κάμῃ.

Χρησιμοποιεῖτε καὶ εἰς τὰ παι-
διά σας τὴν ΚΟΛΥΝΟΣ πρῶτὴ καὶ
βράδυν. Μία μικρὰ ποσότης ἐπὶ
ξηρᾶς ψήκτρας ἀρκεῖ. Ἐχει ἓνα
καλὸ ἄρωμα, προστατεύει τὰ λε-
πτὰ οὖλα καὶ τὸ σμάλτον καὶ
προξενεῖ μέσα εἰς τὸ στόμα μίαν
αἴσθησιν γλυκύτητος, καθαριότη-
τος καὶ δροσιάς.

ΓΕΝ. ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ: ΜΩΡΙΣ ΦΑΡΑΤΖΗ ΣΚΟΥΛΕΝΙΟΥ 3, ΑΘΗΝΑΙ

